N°. 261. A°. 1861.

VRIJDAG 1 NOVEMBER.

ROTTERDAMSCHE COURANT.

De Abonnementsprijs is ƒ 24 's jaars of ƒ 6 per drie maanden franco per post door het geheele Rijk.
Behalve aan het Bureau der Courant kan men zich bij alle Boekhandelaars en Postkantoren Abonneren.
Enkele Nommers 10 Cents.

Bureau: Hoogstraat, Wijk 10, N°. 77.

Geboorte-, Trouw- en Doodberigten van 1 tot 5 regels.... ƒ 1.—
Iedere regel meer. - 0.20
Andere Advertentiën per regel . . . . - 0.20
Groote letters naar plaatsruimte. — Bij iedere Advertentie 45 Cent. voor zegelregt en 1 Exemplaar der Courant.

Bij deze Courant behoort een BIJVOEGSEL.

BUITENLAND.

ENGELAND.

LONDEN 30 *october*. — Sedert woensdag heerscht in de militaire academie te Woolwich eene onstuimige stemming, uit de ontevredenheid der kadetten, deels over de besnoeijing hunner uitspanningsuren, anderdeels over de hoeveelheid en hoedanigheid van hunnen leeftogt ontstaan, terwijl zij zich bovendien beklagen niet genoeg als gentlemen behandeld te worden. Om genoegdoening te verkrijgen pleegden zij verschillende baldadigheden, wierpen de te Waterloo buit gemaakte veldstukken in de gracht, en laadden andere stukken met de halfpondsbrooden, die sedert eenigen tijd een deel van hun ration uitmaakten, en nadat eenige belhamels gestraft waren sloegen zij des avonds de glazen bij den Gouverneur in. Eindelijk is nu eene commissie benoemd, om de klagten der kweekelingen te onderzoeken.

— In eene vergadering van het landbouwkundig genootschap in Christchurch hield lord Malmesbury gisteren eene lofspraak op de vrijwilligers, en zeide dat voor 's Lands verdediging eene aanzienlijke magt vereischt wordt, naardien Frankrijk een leger zou kunnen doen landen.

— Onzen beroemden bouwmeester sir Joseph Paxton is, naar men verneemt, door de Fransche Regering het ontwerpen van een krystallen paleis opgedragen, dat op eene hoogte nabij St. Cloud zal worden opgerigt en voor de wereldtentoonstelling in 1865 dienen moet, welke die Regering verlangt dat alles overtreffen zal wat vroeger van dien aard gezien zal wezen. Een koepeldak ter hoogte van 500 voeten, en van zoodanige uitgestrektheid dat het de beide thans te Kensington opgerigte gebouwen zou kunnen overspannen, moet dit gebouw overdekken. Men zegt dat het uitvoerig plan van dit tentoonstellingsgebouw op de Londensche tentoonstelling ter bezigtiging liggen zal.

— Toen de nieuwe Orde der Star van Indië onder anderen ook aan den Nizam van Hyderabad verleend werd, had men er niet op gerekend dat hij, zoo als nu uit een van daar ontvangen berigt blijkt, het aannemen er van zou weigeren, omdat zijne godsdienstige gevoelens hem het dragen van eene beeldtenis en van een fluweelen kleed verbieden.

— Aan de Mavisbankkade, te Glasgow, ligt thans het grootste schip dat daar ooit gezien is, het Amerikaansch schip Young America namelijk, van 1792 tonnenlast, of ruim 400 tonnen meer dan het grootste dat, sedert menschen geheugen, in genoemde stad is geweest.

FRANKRIJK.

PARIJS 30 October.
(*Particuliere Correspondentie.*)

Onze troepen blijven te Rome, Ratazzi treedt weder op in het Italiaansche Ministerie, de Italianen gaan den blik — welligt ook hunne schreden — rigten naar Venetië..... Ziedaar in korte woorden een overzigt van den geheelen staatkundigen toestand hier en in Italië, voor zooveel het ons namelijk thans gegeven is daarover te oordeelen.

Over het Romeinsche vraagstuk is er eene polemiek ontstaan tusschen Paulin Limayrac in Le Constitutionnel en de La Guéronnière, die zich in het dagblad La Patrie beurtelings schijnt te verschuilen achter de namen van een der ondergeschikte redacteurs of den secretaris der redactie.

Le Constitutionnel had er — zoo als ik u in der tijd mededeelde — op gewezen, dat, aangezien de wereldlijke heerschappij van den Paus niet meer tot den tegenwoordigen tijd schijnt te behooren, een andere waarborg moet gezocht worden voor de onafhankelijkheid van Z. H.

Daarop antwoordt La Patrie vrij heftig, terwijl het blad zijn artikel met de volgende woorden besluit:

„De bezetting van Rome door onze troepen is een bijstand geweest, uit naam der geheele Katholieke wereld bewezen aan eene groote instelling, die door onberekenbare gevaren werd bedreigd. Wij hebben altijd erkend dat zulks voor Italië, voor Frankrijk en zelfs voor het Pausdom een abnormalen toestand daarstelde, een toestand waaruit de volhardende wijsheid van Keizer Napoleon ons Land wenscht te bevrijden. Tusschen Le Constitutionnel en ons bestaat het verschil van meening hoofdzakelijk daarin, dat uitgemaakt behoort te worden of die moeijelijkheid zal worden opgeheven door het brengen van overeenstemming in de verschillende staatkundige, godsdienstige en nationale belangen, welke bij dit groote vraagstuk zijn betrokken, of dat de knoop zal worden doorgehakt door het aan zich zelve overlaten van eene zaak, welker verdediging een deel uitmaakt van onzen traditionelen en altijddurenden roem."

Brieven uit Rome melden dat er dagelijks zendelingen uit die stad naar de Beide Sicilien vertrekken. Hoewel alle legitimistische dagbladen ons nog dagelijks onthalen op uiteenzettingen van de victorie, door de Koningsgezinden behaald, is het echter ondenkbaar dat de zaken van Frans II eenigzins gunstig zouden staan.

Er is hier eene depêche ontvangen, waaraan echter door niemand geloof wordt geslagen, namelijk inhoudende dat Omer pacha ten eenenmale zou zijn verslagen door de opgestane Montenegrijnen, die hem genoodzaakt zouden hebben om de wijk te nemen in een klooster, waar hij nu belegerd wordt. Het valt moeijelijk te gelooven dat een veldheer, die om zijne militaire bekwaamheden bekend is en aan het hoofd staat van een betrekkelijk goed gedisciplineerd leger, in zoo korten tijd tot zoodanig uiterste zou zijn gebragt.

Pruissisch Polen is nagenoeg aan denzelfden dwang onderworpen als Russisch Polen. In het Hertogdom Posen is iedere zamenkomst in de opene lucht verboden, zelfs al geschiedde deze met het doel om godsdienstige processiën te houden.

Het wordt ook hier verzekerd dat het Koningrijk België op officieele wijze Victor Emmanuel als Koning van Italië heeft erkend. Men gelooft algemeen dat de ontmoeting van de Koningen Willem III en Leopold te Luik, op deze gebeurtenis niet zonder invloed is gebleven.

Het Spaansche leger zal op den 10 november de ontruiming van Tetuan aanvangen, als wanneer de Marokkanen weder in het bezit van die plaats treden. Maarschalk O'Donnell, Hertog van Tetuan, heeft, om zich te troosten over den wederafstand van die stad, in de nabijheid van Madrid een dorp laten aanleggen dat denzelfden naam zal dragen.

Keizer Napoleon zal met het Hof tot in de eerste dagen van december te Compiègne blijven. Op den 5 november vangt de serie van uitnoodigingen weder aan, die aan verschillende hooggeplaatste personen voor eene week zal worden gedaan.

Prins Napoleon, wiens afwezigheid de aandacht reeds tot zich had getrokken, zal zich a. s. zondag of maandag derwaarts begeven.

In langen tijd had men niets vernomen van den markies De Larochejaquelin, doch thans heeft deze de opmerkzaamheid weder op zich gevestigd door een brief in L'Ami de la Réligion, waarin hij de Vereeniging van den H. Vincentius van Paulo verdedigt, en herinnert aan al de diensten welke zij heeft bewezen. Echter schijnt hij aan het slot van zijn schrijven zich plotseling bedacht te hebben dat hij senator is, als hij zegt: „De bedoelingen van den Minister van binnenlandsche zaken waren ongetwijfeld goed, en, wel verre van de liefdadige genootschappen te bemoeijelijken, zal de Regering hen des te krachtiger beschermen, daar zij nu ieder voorwendsel heeft ontnomen aan de lasteringen van hunne onregtvaardige beschuldigers, die maar al te gretig ingang vonden."

De Fransche Bank schijnt nog altijd zeer bekrompen in hare klinkende spetie te zitten. Nu heeft zij met Pruissen onderhandelingen aangeknoopt [zoo als gisteren onder de berigten per telegraaf is vermeld] om eene ruiling te bewerkstelligen van 15 millioen thalers in zilver tegen andere waarden. Echter hebben die onderhandelingen, altthans tot nog toe, geenerlei gunstig resultaat gehad. De heden verschenen Patrie wil zelfs weten dat die onderhandelingen onbepaald verdaagd zijn.

Men spreekt van groote moeijelijkheden, waarmede eene onzer meest belangrijke finantieele instellingen moet te kampen hebben. En de beursmannen worden over het geheel zwaar beproefd. Gisteren deelde ik u mede, dat er weder een groot legitimistisch bankier de vlugt had genomen, en het voorbeeld der grooten vindt navolging bij de kleinen, althans ik hoor verschillende wissel-agenten en kleinere bankiers opnoemen, die een goed heenkomen hebben gezocht met achterlating van een meer of minder belangrijk deficit.

De Regering heeft zooveel haast gemaakt met de inrigting van de nieuwe geschutgieterij te Bourges, dat deze nog vóór het einde des jaars in werking zal kunnen treden.

De reeds vroeger aangekondigde brochure „Engeland, Oostenrijk en de bijeenkomsten te Compiègne" zal morgen het licht zien. Daarin vindt men de hoofdgedachte terug, welke ook is uiteengezet in de brochure „de Rijn en de Weichsel", dat namelijk Frankrijk, zonder eenigen oorlog, maar langs den weg van vriendschappelijken afstand, t'avond of morgen de vestingen Landau en Saarlouis moet terug bekomen. Die vestingen zijn toch door Frankrijk weder in haren tegenwoordigen toestand gebragt, en door hare ligging bestemd om Lotharingen en Champagne te dekken, twee gewesten die anders open liggen voor iederen vijandelijken aanval. Wat kan Engeland — aldus vervolgt de brochure — voor bezwaren hebben tegen zoodanige schikking, als zij werkelijk verlangd wordt door de twee belanghebbende partijen?

De brochure is zeer hard in haar oordeel over Duitschland; zij verwijt aan de Duitsche staatkunde, dat deze altijd en overal de handen rond zich uitstrekt, zonder zich te bekommeren over de regten welke zij met voeten treedt en de belangen die zij verwaarloost, terwijl zij in haar volhardend egoïsmus alles beschouwt als haar natuurlijk eigendom. De toekomstige val van Duitschland wordt voorspeld, en dat Rijk voorgesteld als een kolossus op een zwak voetstuk van klei.

De Keizer heeft gisteren te Compiègne in een afzonderlijk gehoor ontvangen Z. Exc. Vely-pacha, buitengewoon gezant van Z. K. H. den Sultan van Turkije, benevens Z. Exc. Mehemed Reschdi-pacha, minister van oorlog bij de Porte.

— Een te Oran (Algerië) verschijnend dagblad behelst het berigt dat aldaar binnen kort een zeer vreemdsoortig regtsgeding zal worden behandeld. Verschillende vrachtrijders zijn namelijk voor de regtbank van politie gedagvaard, als beklaagd van geweigerd te hebben om de guillotine van Mersé-el-Kebir naar Tlemcen te vervoeren.

— De Spaansche Regering volhardt nog altijd bij haar protest tegen de in bezit neming van de Napelsche Staten door het huis van Savoije. Koningin Isabella beschouwt zichzelve als erfgename der kroon van haren Neef, zoodra die mogt vacant zijn, en in die hoedanigheid verzet zij zich tegen de aanhechting. Van zijnen kant gaat ook Don Juan van Bourbon de eenig overgeblevene zoon van Don Carlos, voort met te protesteren tegen de in bezit name van de Spaansche kroon door Koningin Isabella, onder bijvoeging dat hij toch in ieder geval de eenige wettige erfgenaam behoort te zijn van de Napelsche Bourbons, als de troon van Sicilië mogt onbezet zijn, daar het decreet van Ferdinand II te Napels geenerlei kracht heeft. Daar Don Juan zich echter uitsluitend beroepen wil op eene volksstemming, heeft hij het zich ten pligt gesteld om deze vormelijke verklaring in handen te stellen van Victor Emmanuel, en dien Vorst inmiddels te erkennen als Koning van Italië. Volgens het te Milaan verschijnende dagblad Il Pungolo schijnt de partij van Don Juan veel terrein te winnen, niet alleen onder de volksklasse en het leger in Spanje, maar ook in het overige gedeelte van Europa bij de revolutionaire partij.

DUITSCHLAND.

BERLIJN 29 *october*. — Bij zijne ontvangst te Potsdam antwoordde de Koning laatstleden vrijdag op de aanspraak namens het gemeentebestuur en de vertegenwoordigers der burgerij, dat hij zich zijnerzijds altijd onverbrekelijk aan de Constitutie van den Staat zou vasthouden, maar tevens verlangen moest dat dit van de zijde der Natie evenzeer geschieden zal, en hoopte dat de aanstaande verkiezingen het bewijs daarvan zullen opleveren. En in zijn antwoord aan de deputatie uit de studenten noemde hij zich een voorstander van den verstandigen en gematigden vooruitgang.

— Op het bal van den Oostenrijkschen gezant, graaf Karolyi, trof het de aandacht dat de Engelsche genoodigden zich, ofschoon het zondag was, tot de deelneming daaraan hadden laten bewegen. De graaf bewoont thans het prachtig hôtel, dat vroeger door den Franschen gezant Latour d'Auvergne bewoond werd, die zijn huurcontract niet had willen hernieuwen tijdens hij meende tot deelneming aan het beraamd Italiaansch Congres geroepen te zullen worden.

— De generaal-veldmaarschalk baron von Wrangel is tot Kanselier der orde van den Zwarten Adelaar benoemd.

— Men acht het waarschijnlijk dat Keizer Napoleon in het volgend jaar op het slot te Brühl aan den Rijn het hem door onzen Koning gebragt bezoek zal komen beantwoorden.

— Hier uit Parijs ontvangen brieven beweren, dat Frankrijk het Weener Kabinet de Herzegowina in ruiling voor het aan Italië af te staan Venetië aanbiedt.

WEENEN 28 *october*. — Maandag hervat de Rijksraad zijne zittingen, en men gelooft, dat verklaringen der Regering, over den toestand des Rijks, de behandeling der aan de orde van den dag zijnde onderwerpen zullen voorafgaan. Rondborstig zou zij dan te kennen geven, dat aan de pogingen, die eene verbrokkeling van het Rijk ten doel hebben, krachtigen wederstand zal worden geboden, waarbij alleen de Hongaren genoemd zouden worden, maar zoo, dat de Polen, Czechen, Slavoniërs enz. de beteekenis der waarschuwing verstaan. Zoo veel althans is zeker dat de wetten van 1848 nooit meer als geldig zullen erkend worden.

— Het Keizerlijk besluit, waarbij de graven Erdody, Jancovic en Pejacevic als Obergespane in Croatië ontslagen en door anderen vervangen worden, is nu officieel bekend gemaakt, en schijnt het gevolg der beraadslagingen van den laatst gehouden Ministerraad te zijn, die zich uitsluitend met de zaken van Croatië bezig hield. Nog altijd voedt men de hoop dat de Croaten zich tot het zenden van afgevaardigden naar den Rijksdag zullen laten bewegen.

— Brieven uit Pesth verzekeren dat de handel- en nijverheidstanden aldaar niets liever dan eene vereffening der geschillen met de Keizerlijke Regering wenschen, maar dat het daar, even als in andere steden van Hongarije, de adel is die deze vereffening allerlei hinderpalen in den weg legt, terwijl de boeren overal geleid worden en zich blindelings laten leiden.

— De Oostenrijksche Bondspresident baron Kubeck, die gedurende zijn lang verblijf alhier drukke zamensprekingen met den minister Rechberg had, is naar Frankfort teruggekeerd, terwijl Vorst Metternich en graaf Apponyi aanzegging ontvangen hebben, om onverwijld naar hunne gezantschapsposten te Parijs en Londen weder te keeren.

— Op nieuw loopt het gerucht dat de hofkanselier, graaf Forgach, met behoud zijner tegenwoordige functien, tot minister benoemd zal worden.

— Groothertog Karel van Toskane, die onlangs te Rome eene zuster des voormaligen Konings van Napels, Frans II, huwde, is heden met zijne Gemalin uit Munchen hier aangekomen. Zij werden door Aartshertog Reinier aan het station ontvangen en namen later te Laxenburg aan den ter hunner eere gegeven maaltijd ten Hove deel, tot bijwoning waarvan ook de Hertog van Modena genoodigd was.

RUSLAND.

WARSCHAU 27 *october*. — Zoodra graaf Lambert vertrokken en de generaal Suchonazet aangekomen was, werden de arrestatien om staatkundige oorzaken hier hervat. Meestal geschieden zij bij nacht en treffen een aantal personen gelijktijdig. Gisteren nacht zijn er 74 in hechtenis genomen, burgers, kooplieden, geestelijken, ambtenaren, alles door elkander. Heden arresteerde men de aanzienlijkste leden der voormalige burgerdelegatie. De koopman Kwiatkowski werd te vergeefs in zijne woning gezocht, dewijl hij thans te Parijs is.

De Keizer heeft het ontslag van Wielopolski niet aangenomen; om nogtans eene botsing tusschen hem en den generaal Suchonazet te vermijden, zal deze laatste denkelijk Warschau verlaten en door den generaal Luders of Muravieff vervangen worden. De goede wil en bekwaamheid van Wielopolski worden hier vrij algemeen erkend, en blijken onder anderen uit zijne wetsontwerpen op den afkoop der gedwongen heerendiensten en op de inrigting der scholen, die den Staatsraad ter overweging aangeboden zijn.

Men verhaalt hier deze anecdote: Eenige dagen voor de afreis van graaf Lambert kwam Wielopolski hem bezoeken en werd met de vraag ontvangen wat nieuws er was. „Bij mij is alles volkomen rustig, gaf de markies ten antwoord, — ik ben ondervoorzitter van den Staatsraad, en de zittingen zijn geschorst; ik ben Minister van justitie, en de geregtshoven hebben vacantie; ik ben Minister van eeredienst, en de kerken zijn gesloten; ik ben Minister van openbaar onderwijs, en de scholen zijn in kazernen herschapen." Moge de anecdote nu ook al verzonnen zijn, de daarin vermelde zaken zijn echter maar al te waar.

Per Telegraaf.

LONDEN 31 October.

Uit New-York zijn berigten tot den 22 dezer ontvangen. Generaal Stone was den vorigen dag de Potomac overgetrokken bij Edwards Ferry, met 1800 man; hij marcheerde in de rigting van Leeburg, doch werd door een korps Zuidelijken teruggedreven. 5000 Zuidelijken zijn te Frederickstown in Missouri door de Noordelijken verslagen. Fremont, meende men, zou vervangen worden. De New-York Times meldt, dat Mexico de tusschenkomst der Noord-Amerikaansche Regering heeft verzocht tot schikking van het geschil met de Europesche Mogendheden. Het moet tevens verzocht hebben, dat de Noord-Amerikaansche Regering de inkomsten van Mexico administrere en de aan de vreemde Mogendheden verschuldigde renten betale. De New-York Times acht de circulaire van Seward over de kustverdediging een gevolg van de houding der Mogendheden tegenover Mexico.

Tweede depêche.

De laatste tijdingen uit Buenos-Ayres vermelden de nederlaag van den generaal Urquiza. Hij heeft zijne artillerie en wagons verloren, terwijl 600 man zijner troepen krijgsgevangen zijn gemaakt.

PARIJS 31 October.

Men leest heden in den Moniteur: „De tusschen verschillende dagbladen aangevangen polemiek schijnt ten gevolge te hebben dat onder het publiek verkeerde denkbeelden over de staatkunde der Regering verspreid worden. De veranderingen in het personeel van sommige bladen zijn het voldoend bewijs dat de Regering zich volstrekt niet met het werk der drukpers inlaat. Om een einde aan alle verkeerde uitleggingen te maken, wordt herinnerd dat alleen de Moniteur het Regeringsorgaan is en er in Frankrijk geen half officieel orgaan bestaat."

FRANKFORT 30 October.

Men verwacht heden den Prins van Oporto en zijn broeder, graaf van Beja, die op reis zijn naar Frankrijk, ten einde den Keizer te bezoeken.

TURIJN 30 October.

Het officieel dagblad deelt eene circulaire des Ministers van gratie en justitie aan de aartsbisschoppen, bisschoppen, vicarissen en kapittelgeestelijken mede, in welke hij zich beklaagt over de herhaalde en zeer ernstige oppositie onder de geestelijkheid tegen de Nationale wetten en de Nationale Regering. De Regering, zegt de circulaire, wil het gezag en de vrijheid der Kerk eerbiedigen, maar kan geen staat van zaken toelaten die voor de staatkundige beginselen der ingezetenen beleedigend en eene oorzaak van verstoring der openbare rust is. Zij heeft derhalve besloten de toevlugt tot gestrenge maatregelen te nemen, bijaldien de geestelijkheid, op hoedanige wijze ook, de instellingen, de wetten en de openbare orde des Koningrijks aanrandt.

NAPELS 30 October.

Tusschen Cancella en Nola zijn 74 opstandelingen bereid zich over te geven.

LONDEN 31 October.

Koffij. Plant. Ceylon 74/ a 81/; 500 vaten zijn verk. — *Thee.* In de op heden gehoudene veiling gold Assam 1 a 3 d. hoogere prijzen. — *Suiker* iets geanimeerder. Cuba 33/ a 35/. — *IJzer.* Schotsch- 49/6.

Ter *Veemarkt* van heden waren aan de lijn: 1120 Runderen, 202 Kalveren, 6156 Schapen en 300 Varkens. Voor beste Runderen werd 5/, voor dito Kalveren 5/, voor dito Schapen 5/6 en voor dito Varkens 5/4 per steen betaald.

LIVERPOOL 31 October.

Katoen. Heden zijn slechts 5000 b. afgedaan. Er heerschte eene gedrukte stemming.

BERLIJN 31 October.

Rogge: 52; op lev. 52. — *Raapolie*: 13; op lev. 13.

LONDEN 31 October.

De Gecons. 3 pc. 93¼. Spanje buitenl. 3 pc. 50; d.° Cert. 5⅜. Port. 3 pc. 47¼. Mexico 3 pc. 28. Venez. 4½ pc. 21⅝.

PARIJS 31 October.

Frankrijk 3 pc. 68; dito 4½ pc. 95.75. Cred. Mob. 702. Spanje 2 pc. —; dito binnenl. 3 pc. —.

WEENEN 31 October.

Oostenrijk, Metalliek 5 pc. 65.50; dito Nation. 5 pc. 79.80. Wissel op Londen ƒ 137.50.

FRANKFORT 31 October.

Oostenr., Metalliek 5 pc. 46; dito Nat. 5 pc. 56⅜. Spanje 2 pc. 40⅜; dito 3 pc. 46½.

ANTWERPEN 31 October.

Belgie 2½ pc. 99½. Oostenr., Metall. 5 pc. 47⅞; dito Nation. 5 pc. 57⅜. Spanje 2 pc. 41; dito 3 pc. 46⅜.

BINNENLAND.

ROTTERDAM 31 October.

In de zitting der Tweede Kamer van heden is de behandeling van het wetsontwerp nopens den Raad van State voortgezet. Art. 25 (aan den Raad de bevoegdheid gevende, aan den Koning voordragten te doen omtrent onderwerpen van wetgeving of bestuur, waaromtrent bij het doen van voorstellen aan de Staten-Generaal of het uitvaardigen van algemeene maatregelen van inwendig bestuur wenschelijk acht) gaf tot discussie aanleiding, waarbij beweerd werd de ongrondwettigheid der bepaling en ook dat de Raad daardoor zou worden gebragt op politiek terrein, wanneer de Regering zich niet mogt vereenigen met voorstellen van den Raad. Beide meeningen werden door den *Minister van Justitie* krachtig bestreden. Het artikel werd *aangenomen* met 36 tegen 22 stemmen.

Art. 26 werd met eenige wijziging goedgekeurd.

Hierna zijn de beraadslagingen gevoerd over de artikelen der *Tweede afdeeling*, omtrent de regeling der werkzaamheden van den Raad.

Art. 27 werd zonder beraadslaging goedgekeurd. In art. 28 werd door de Regering eenige wijziging gebragt, en door den heer Thorbecke een amendement voorgesteld, dat werd *aangenomen* met 44 tegen 16 stemmen, waarna het artikel gewijzigd is *goedgekeurd*.

Art. 29 wordt zonder beraadslaging goedgekeurd. Op art. 30 werd door den heer Thorbecke een amendement voorgesteld, dat met 41 tegen 18 stemmen is *aangenomen*. De artt. 31—35 worden zonder beraadslaging *goedgekeurd*.

Art. 36 (omschrijvende den aard en de wijze van het debat over geschillen van bestuur) geeft tot discussie aanleiding, waarbij door den heer *Olivier* een amendement wordt voorgesteld. — Door den Min. van Justitie wordt in overweging gegeven de verdere behandeling van dit artikel te verdagen tot morgen. — Dienovereenkomstig besloten zijnde, wordt de voortzetting der beraadslagingen bepaald op morgen.

(*Zie verder het Uitvoerig Verslag in het bij dit N.° behoorend Bijvoegsel.*)

Heden werd alhier door den Gemeenteraad eene zitting gehouden, welke voornamelijk gewijd was aan de beraadslagingen over het vroeger medegedeelde adres van het Leeskabinet. Wij deelen in het bij dit N.° behoorend Bijvoegsel een overzigt mede van de gehouden discussien, ten slotte waarvan met 24 tegen 6 stemmen bepaald werd, *op de aangevraagde plaats geen terrein af te staan voor de oprigting van een gebouw ten behoeve van het Leeskabinet.*

Heden werd den heer H. J. Gouche alhier, namens eenige magazijnhouders en winkeliers in gouden en zilveren werken, een theeservies met blad, voorzien met toepasselijke inscriptie, overhandigd, bij gelegenheid zijner 50jarige ambtsvervulling als ambtenaar bij den waarborg der gouden en zilveren werken; welk geschenk hem door eene commissie van vijf leden, uit die magazijnhouders en fabriekanten gekozen, overhandigd werd.

Bij besluit van 29 dezer heeft Z. M., ingevolge de bepalingen der wetten van 28 augustus 1851 (Staatsblad n°. 128 en 129), den kapit. J. M. van den Oudendijk Pieterse, van het 1ste reg. inf., op zijne aanvrage, op pensioen gesteld, ad *f* 990 's jaars.

Bij besluit van dezelfde dagteekening is bij het wapen der inf. benoemd, bij het 1ste reg., tot kapit. 3de kl. (naar onderdom van rang) de 1ste luit. J. J. H. G. van Wickevoort Crommelin, van het reg. grenadiers en jagers.

Het Staatsblad n°. 90 bevat een besluit van 28 dezer, houdende aanwijzing van den spoorweg tusschen Maastricht en Luik als heerbaan, en vestiging van een kantoor aan dien weg.

Bij den Minister van Binnenlandsche Zaken is op zijne aanvraag van de commissie voor de te 's Gravenhage gehouden algemeene verloting van voorwerpen van kunst en smaak ten behoeve van de noodlijdenden door den watersnood, ontvangen eene assignatie op de Nederlandsche Bank te Amsterdam, groot één honderd zes en veertig duizend, een honderd twee en vijftig gulden, acht en vijftig en een halve cent (*f* 146.152.58½), ten einde hem Minister in staat te stellen om, met de van elders daartoe ter zijner beschikking gestelde gelden, de verliezen te doen vergoeden ten gevolge van den jongsten watersnood hier te Lande geleden door degenen, wien het ontbreekt aan eigen middelen tot herstel dier verliezen.

In de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van zaturdag 26 dezer zijn ingekomen de navolgende verzoekschriften, als: twee adressen, houdende verzoek om het wetsontwerp wegens den aanleg van den spoorweg van Leyden naar Woerden niet aan te nemen, tenzij de uitsluitende bepaling der aan de Hollandsche Spoorweg-Maatschappij verleende concessie vervalle, als van den Raad der gemeente Stompwijk c. a.; den Raad der gemeente Zoetermeer; een adres van den Gemeenteraad van Nieuwveen, houdende aandrang op de aanneming van het bovengenoemde wetsontwerp; een adres van Burgemeesters der gemeenten Schagen, Winkel en Noord-Scharwoude, betrekkelijk den aanleg van den Noordhollandschen Staatsspoorweg; een adres van G. Sluis en andere ambtenaren ter provinciale griffie van Drenthe, omtrent verhooging van hunne jaarwedden. — Deze adressen zijn verzonden naar de commissie voor de verzoekschriften.

Uit de onder dagteekening van den 6den october jl. bij het Departement van Marine ontvangen officiële berigten blijkt, dat de gezondheidstoestand der bemanning van Zr. Ms. fregat met stoomvermogen Zeeland niets te wenschen overlaat en dat de oogziekte aan boord van dien bodem geweken was.

(*S. C.*)

KRIMPEN AAN DE LEK 30 *october*. — Gisteren werd alhier aan de markt gebragt en afgeslagen een winterzalm, zijnde de tweede die alhier is gevangen, wegende 9½ Ned. ponden, waarvan de opbrengst is geweest *f* 43,15.

HELLEVOETSLUIS 31 *oct*. — Met den 11 november a. s. wordt geplaatst in de rol van het wachtschip alhier met bestemming voor het voor Rotterdam gestationeerde blokschip Lynx, de luitenant ter zee 2de kl. J. Scheurleer.

'S GRAVENHAGE 31 *october*. — Maandag den 4 november zal alhier, onder voorzitterschap van Zijne Exc. den luitenant-generaal Duycker, inspecteur der infanterie, aanvangen het examen der onderofficieren van de verschillende legerkorpsen, dingende naar den rang van 2den luitenant bij het wapen der infanterie bij het leger hier te Lande en in Nederlandsch Indië.

— Eergisteren avond hebben de leden van het concert Diligentia, in de zaal van dat gebouw, eene algemeene vergadering gehouden, onder voorzitterschap van jhr. Gevers Deynoot, burgemeester van de residentie. De vergadering heeft de voorlezing aangehoord van het verslag over het laatste jaar, dat door den secretaris, den heer Emants, werd uitgebragt. In dat verslag werden de moeijelijkheden geschetst, waarmede het nieuwe bestuur van zijne optreding af te kampen heeft gehad. Heeren directeuren zijn echter die moeijelijkheden gelukkig te boven gekomen, en niets heeft kunnen verhinderen den geregelden loop eener inrigting, die in het oog vallende diensten bewijst aan de kunst en aan de voorstanders van goede instrumentale en vocale muziek. De geldelijke toestand is voldoende, leverende de rekening een overschot van één duizend gulden op. Het getal leden van het concert Diligentia neemt steeds toe. Nog eergisteren avond is een tiental kandidaten aangenomen. Het telt nagenoeg 700 leden. — De vergadering is overgegaan tot de benoeming van twee bestuurders, ter vervanging van de heeren van Zuylen van Nyevelt en Knuyse de Mey, aftredende leden. Deze laatste is met eenparigheid van stemmen herkozen. Daar de heer van Zuylen verklaarde, zich met deze taak niet meer te kunnen belasten, werd in zijne plaats benoemd de heer K. van den Heuvel, een der drie leden, door de bestuurders, ingevolge het reglement van de vereeniging, aanbevolen.

— Het lijk van den heer K., die dezer dagen vermist werd, is thans in het Kanaal gevonden.

— Heden heeft voor het Ministerie van Binnenlandsche Zaken door de commissie der Staatsspoorwegen de aanbesteding plaats gehad van I, het bouwen van de landhoofden en pijlers voor de brug over de rivier de Maas te Venlo. Er waren 15 inschrijvingsbiljetten ingekomen. De minste inschrijvers waren de heeren Keller, Stevens en Comp. te Maastricht, voor de som van *f* 304,000. — II, het maken der kunstwegen van den spoorweg binnen de stelling van den Helder. Daarvoor waren tien inschrijvingsbiljetten ingekomen. De minste inschrijver was de heer D. Tool te Wackem, voor de som van *f* 31,950. — III, het bouwen eener ijzeren draaibrug over het kanaal van Apeldoorn naar Dieren. Daarvoor waren tien inschrijvingsbiljetten ingekomen. De minste inschrijver was de heer A. van Beek te Utrecht, voor de som van *f* 35,694.

— Heden heeft voor het Provinciaal Geregtshof in Zuidholland, onder het voorzitterschap van den heer mr. J. A. Philipse, de behandeling plaats gehad van de zaak van A. de Wit, oud 39 jaren, winkelknecht te Dubbeldam, beschuldigd van diefstal, gepleegd door overklimming en buitenbraak bij nacht in de aanhoorigheid eener bewoonde huizing. — In deze zaak waren 15 getuigen gedagvaard. Het Openbaar Ministerie werd waargenomen door den heer mr. van Nispen tot Pannerden, die gerequireerd heeft, dat het Hof den beschuldigde aan de daad zou schuldig verklaren en hem te dier zake veroordeelen tot eene gevangenisstraf van 5 tot 15 jaren. Voor den beschuldigde is ambtshalve opgetreden de heer mr. Hugenpoth tot Aerdt. De uitspraak is bepaald zaturdag a. s.

— Op donderdag den 28 november 1861, des namiddags ten 1½ ure, zal, onder nadere goedkeuring van den Minister van Binnenlandsche Zaken, door de commissie voor de Staatsspoorwegen, in een der localen van het Ministerie van Binnenlandsche Zaken te 's Gravenhage, worden aanbesteed: het leveren van tien perceelen ijzeren spoorstaven met eindverbindingen, elk perceel van vijftien honderd vier en vijftig ton (van duizend Ned. ponden); een perceel van drie honderd ton stalen spoorstaven; een perceel van dertien honderd eindverbindingen, en vijf perceelen haakbouten, elk perceel van negentig ton. De besteding geschiedt bij enkele inschrijving, volgens art. 22 van het bestek. Het bestek ligt van den 4 november ter lezing aan het locaal van het Ministerie van Binnenlandsche Zaken, aan het locaal der ingenieurs in algemeenen dienst bij de commissie voor de Staatsspoorwegen, in de Raamstraat, n.° 32, te 's Gravenhage; in de voornaamste logementen en koffijhuizen, en op de plaatsen waar gewoonlijk dergelijke bestekken ter lezing gelegd worden. De teekeningen liggen ter bezigtiging aan het voornoemd locaal van de commissie, waar, bij de ingenieurs in algemeenen dienst, nadere inlichtingen te bekomen zijn, van des voormiddags 10 tot des namiddags 1 ure.

S' HERTOGENBOSCH 29 *october*. — Aan de Rijkskweekschool voor onderwijzers alhier zijn alsnog benoemd de heeren M. Leopold te Groningen, als onderwijzer voor de gewone vakken van het onderwijs; A. G. Schull, voor het regtlijnig teekenen; A. Christiaans, voor den zang en voor piano- en orgelspel, en J. P. Ritchie, voor de kalligraphie.

'S HERTOGENBOSCH 30 *october*. — De ll. maandag alhier gehouden 7de jaarmarkt had buitengewoon veel vreemdelingen herwaarts gelokt en onze stad had een bijzonder levendig voorkomen. — De aanvoer was niet onaanzienlijk; zij bestond uit 210 paarden, 490 runderen, 706 biggen en 120 vette varkens; wit linnen 15,000 el; grauw dito 3500 el; pellen 6000 el.

— Men verneemt dat bij den betaalmeester alhier nagemaakte coupons van de provinciale geldleening ter inwisseling zijn aangeboden. De zaak was echter zeer onhandig aangelegd, daar de gewone stempel der coupons ontbrak, en zij eerst in 1867 betaalbaar waren.

BREDA 29 *october*. — De genie is thans binnen en buiten de lunet Coehoorn, gelegen buiten de Boschpoort alhier, druk bezig met boren tot het onderzoeken der gronden, waarop een bomvrij wachthuis zal worden gemaakt met een onderaardsch kruidmagazijn. Ook zal bij datzelfde werk over de buitengracht eene groote brug worden gelegd, die tot in de keel van de lunet zal uitkomen.

GEERTRUIDENBERG 30 *october*. — Gisteren namiddag, ten vier ure omstreeks, had er aan den Kildijk, onder de gemeente de Werken, brand plaats. Het was de woning van Joris v. d. Stelt en C. v. d. Meulen, die totaal door de vlammen vernield werd, zonder dat men iets heeft kunnen redden. Niets was tegen brandschade verzekerd. Door de zorg van den heer O. Walraven zijn de beklagenswaardige menschen naar behoren verzorgd.

LEEUWARDEN 28 *october*. — Naar wij vernemen heeft Z. M. de Koning, bij gelegenheid van het leggen van den eersten steen der spoorweg brug te Zutphen, niet alleen HD. bijzondere tevredenheid betuigd over de in de provincie Friesland door de betrokkene autoriteiten en grondeigenaren betoonde bereidvaardigheid in de bevordering van minnelijken afstand van de voor den spoorweg tusschen Harlingen en Leeuwarden benoodigde gronden, maar heeft Z. M. ook gewenscht, dat dit aan de belanghebbenden, die daartoe medewerkten, kenbaar zoude gemaakt worden. Dientengevolge moet dezer dagen door den heer Commissaris des Konings in dit gewest een schrijven zijn gerigt aan de Burgemeesters der gemeenten, in welke afstand van gronden werd vereischt, waarbij hun Zijner Majesteits welgevallen over de bij de bevordering daarvan betoonde medewerking wordt medegedeeld en zij tevens worden uitgenoodigd om, waar de gelegenheid zich daartoe aanbiedt, ook de betrokken grondeigenaren in kennis te stellen van 's Konings belangstellende tevredenheid over hunne werkdadige ondersteuning van den aanleg van gezegden spoorweg.

— Per mail via St. Thomas en Southampton hebben wij brieven uit Curaçao van den 7 dezer, waaruit wij het volgende ontleenen:

„ De Nederlandsche marine vertoont zich luisterrijk in onze schoone havens. Wij hebben hier thans voor anker liggen Zr. Ms. fregat met stoomvermogen van 51 stukken en 500 man, de Zeeland, komm. G. Fabius, de Cornelis Dirksz, komm. Koopman; de Vesuvius, komm. A. Schotborgh; de Djambi, komm. Jansen, en de schoener de Atalante. Wij verwachten nog de Stad Leeuwarden, die den 2 augustus van Texel zou vertrekken en dus reeds hier had kunnen wezen.

„ De burgeroorlogen, in Noord- en Zuid-Amerika heerschende, ten verderve van die schoone landen, schijnen de tegenwoordigheid van onze marine alhier noodzakelijk te maken.

„ Aan onze overkust, te Venezuela, blijft de burgeroorlog steeds voortduren. Ofschoon Paez tot dictator is benoemd, is de rust nog in geenen deele hersteld. Falcon houdt zich met zijne troepen nog wel staande in de omstreken van Coro, doch zijn luitenant Frias is door de troepen van Paez geslagen en beiden zijn naar de binnenlanden getrokken.

„ Al deze burgeroorlogen, zoo in Zuid- als in Noord-Amerika, zijn ongunstig voor Curaçao."

(U. C.)

Onder dagteekening van 14 september zijn bij de Regering opgaven ontvangen van de bewegingen der schepen, uitmakende het Nederlandsch eskader in Oost-Indië. Daaraan ontleenen wij het volgende:

Zr. Ms. schroefstoomschip *Citadel van Antwerpen*, kapit.-luit. ter zee G. P. J. Mossel, gestationeerd in de wateren der Molukken, zou eene reis naar Dampier-Straat doen. — Het schroefstoomschip *Groningen*, kapit.-luit. J. van der Meersch, van het station ter westkust van Sumatra bij de vlag opgekomen, had van daar de reis naar Soerabaija vervolgd en lag in reparatie voor de terugreis naar Nederland. — De *Reinier Claeszen*, luit. 1ste kl. J. Tromp (tijdelijk kommandant), is bij de vlag opgekomen en zou naar Soerabaija vertrekken. — De *Vice-Admiraal Koopman*, kapit.-luit. J. E. Buys, aan het marine-etablissement te Soerabaija nagenoeg gerepareerd zijnde, zou vermoedelijk den 1 october de reis naar Japan aannemen. — De *Ardjoeno* (st.), kapit.-luit. jhr. J. E. W. F. van Raders, werd te Onrust voor de terugreis naar Nederland gereed gemaakt. — De *Etna* (st.), luit. 1ste kl. A. L. Palm, gestationeerd in de wateren van Celebes, was van den togt naar Boni ter reede van Macassar teruggekeerd. — De *Phoenix* (st.), luit. 1ste kl. J. L. Nierstrasz, lag in reparatie aan het marine-etablissement te Soerabaija. — De *Samarang* (st.), luit. 1ste kl. J. N. Slegt, behoorende tot het station ter oostkust van Sumatra, had een kruistogt naar Billiton aanvaard. — De *Madura* (st.), luit. ter zee 1ste kl. J. J. A. D. Phaff, was van Batavia te Soerabaija aangekomen en aldaar in reparatie opgenomen.

De luit. ter zee 1ste kl. J. P. M. Willinck is onder eervolle ontheffing van zijne functie als eerste officier van Zr. Ms. schroefstoomschip *Vice-Admiraal Koopman*, in afwachting van zijne in functie treding als equipagemeester bij het marine-établissement op het eiland Onrust, in de bovenrol van Zr. Ms. fregat *Palembang*, dienstdoend wachtschip, ter dezer reede overgeplaatst. De luit. ter zee 1ste kl. D. Schuurman is, na overgave van zijne dienst als eerste officier van Zr. Ms. korvet *Pallas* aan den luit. ter zee 1ste kl. P. J. D. Breukelman, benoemd tot eerste officier van de *Vice-Admiraal Koopman*, terwijl de luit. ter zee J. P. A. Lapidoth van Zr. Ms. korvet *Juno* als eerste officier op Zr. Ms. schoenerbrik *Macassar* is geplaatst.

De luits. ter zee 1ste kl. jhr. D. Bowier en C. A. Halverhout, zoomede de officier van administratie 3de kl. A. L. Thierens, onlangs met het koopvaardijschip *Kosmopoliet* uit Nederland aangekomen, zijn daarna geplaatst, de eerstgenoemde, in afwachting van het bevel over Zr. Ms. raderstoomboot-*Admiraal van Kinsbergen*, op Zr. Ms. korvet *Juno*, dienstd. wachtschip ter reede van Soerabaija; de luit. t/z. Halverhout, als offic. van Zr. Ms. fregat *Palembang*, dienstd. wachtschip ter reede van Batavia, ter vervanging van den met verlof naar Nederland vertrokken luit. t/z. 1ste kl. jhr. H. K. F. A. van Raders, en de offic. van administr. Thierens, belast met de administr. van Zr. Ms. opnemingsvaartuig Pylades, in de plaats van den offic. van admin. 3de kl. C. C. N. Bervoets, die ter nadere beschikking op de Palembang is geplaatst.

De luit. t/z. 1ste kl. J. B. A. de Jong is benoemd tot 1sten offic. van Zr. Ms. stoomschip Etna, ter vervanging van den op het wachtschip Palembang overgeplaatsten luit. t/z. 1ste kl. F. H. T. Troester.

Kunstnieuws.

NIEUWE SCHOUWBURG.

Kruiskade.

Zaturdag ll. opende het gezelschap zijne voorstellingen met *Steffel de Idioot*. Wij kunnen die keuze niet als eene bijzonder gelukkige roemen, al geven wij gaarne toe, dat de heer Victor Driessens de titelrol uitmuntend vervulde en ons daardoor bijna zou hebben verzoend met eene figuur, die in het dagelijksch leven volstrekt niet poëtisch is, en dus ook op het tooneel niet poëtisch kon worden voorgesteld. In zulk een realisme gaat het ideaal geheel te gronde. De intrigue van het stuk is zeer zwak; reeds bij het derde tafereel kan men den afloop voorspellen, en enkele piquante scènes — waarvan wij ter loops het tooneel in de hut van den smokkelaar noemen, dat goed werd gespeeld — kunnen dit niet geheel vergoeden, vooral niet, omdat men door de gebrekkige hulpmiddelen tot verandering van het decoratief, genoodzaakt is de pauzen akelig lang te nemen. Op het affiche lazen wij dat tusschen elk *bedrijf* eene of twee maanden verliepen...... wij gelooven stellig, dat er tusschen elk *tafereel* zulk eene tijdruimte lag.

Overigens was de uitvoering over het geheel niet onverdienstelijk. Mevr. Valois—Sablairolles als Bertha Sontag, gaf hare niet zeer gemakkelijke rol leven en kleur; slechts was hare hoorbare ademhaling bij sommige passages meer dan hinderlijk. De overige acteurs kweten zich vrij goed van hunne taak.

Wij hopen echter dat men bij eene volgende uitvoering den ijver des souffleurs iets zal trachten te matigen. Sommige stukken zou men gaarne tweemaal hooren, maar dan toch liefst van de acteurs.

Ingezonden Stukken.

Den Bommel, October 1861.

Naar men verneemt, is de kerkelijke administratie der Hervormde gemeente alhier, door het collegie van toezigt op de kerkelijke administratie in Zuidholland, van wege den Minister voor de Zaken der Hervormde Eeredienst aangeschreven, om dadelijk op de daartoe voorgeschreven wijze te doen overgaan tot de benoeming van een collegie van Notabelen en plaatsvervangers, welk collegie sedert eene reeks van jaren binnen deze gemeente was in onbruik geraakt, en aan het gemis waarvan moet worden toegeschreven de velerlei verkeerdheden op het gebied van het kerkelijk beheer alhier, in den laatsten tijd ingeslopen, welke dan ook aanleiding heeft gegeven tot de indiening van adressen van een groot aantal ingezetenen dezer gemeente aan het Hooger Bestuur, om daaraan een einde te zien gemaakt. — Wenschelijk is het, dat dit voorschrift, van hooger hand uitgevaardigd, moge worden achtervolgd door eene lastgeving, om eerlang eveneens tot de benoeming van een collegie van kerkvoogden over te gaan, tot geheele verzekering van een rigtig beheer der kerkelijke fondsen, ter verkrijging waarvan dan ook de vereischte pogingen zullen worden aangewend. S.

Burgerlijke Stand.

ROTTERDAM 31 October.

OVERLEDEN: J. W. Coenraad, man van L. J. Oosten, 58 j. — A. C. M. de Rooze, d., 1 m. — C. Aars, d., 3 j. — E. Kannegieter, vrouw van M. de Jong, 67 j. — J. Stoel, wed. H. Slinkert, 86 j. — W. J. van Oosterzee, man van J. J. van der Ven, 46 j. — W. Dijksman, man van E. Vis, 60 j. — D. M. Klet[illegible] jd., 42 j. — M. van Heel, jm., 58 j.

BEVALLEN: J. B. Renvrie, geb. van Gastel, z. — C. van Beem, geb. Oosterling, z. — C. van der Velde, geb. Schiebaan, z. — J. van IJpen, geb. Seback, z. — A. C. E. Reynart, geb. Valkenhoff, d. — G. Aardenbo[illegible], geb. Rademakers, z. — C. van Hoewijk, geb. van 't H[illegible], z. — P. W. J. Claassen, geb. Schaanen, z. — Durivou, geb. Vollebregt, z.

246ste Staats-Loterij.

2de Klasse, 4de Lijst.

Trekking op 31 October.

GETROKKEN PRIJZEN.

Prijs van *f* 100: N.° 598 3877 4817

Prijzen van *f* 30:

29	2819	6869	9698	11547	13486	15467	180[illegible]
417	3101	6877	9858	11791	13521	15857	182[illegible]
684	3529	7155	9873	11917	13580	16141	182[illegible]
1039	3823	7522	10194	12253	13823	16309	190[illegible]
1146	3864	7539	10303	12453	13899	16468	190[illegible]
1324	4443	7968	10464	12611	13983	16544	191[illegible]
1863	5446	8000	10507	12644	14046	16738	192[illegible]
1924	5492	8484	10555	12971	14287	17216	194[illegible]
1965	5614	9154	10760	13044	14706	17293	196[illegible]
2170	5632	9218	10905	13093	14733	17464	198[illegible]
2218	6170	9552	11397	13095	14900	17715	198[illegible]
2276	6692	9642	11416	13298	14950	17786	199[illegible]
2338							

In lading liggende Schepen.

Te Rotterdam.

BATAVIA en SOERABAIJA en eventueel SAMARANG, het snelzeilend gekoperd Fregatschip Catharina Jacoba Henriette (ex Philips van Marnix), kapit. C. J. Tönj[illegible], bijzonder geschikt voor het Laden van Machinerie, Rijtuigen en andere Voorwerpen van grooten omvang en uitmuntend ingerigt voor Passagiers. Adres bij Hudig & Blokhuyzen en Kuyper, van Dam & Smeer.

BATAVIA, het Nederl. Fregatschip Johannes Lodewijk, kapit. A. H. van der Waal. Adres bij den Reeder J. van Delft, te Overschie, en bij Kuyper, van Dam en Smeer, en Hudig en Blokhuyzen.

BATAVIA en SAMARANG, voor Goederen en Passagiers, het snelzeilend gekoperd Nederl. Barkschip Maria Willem, kapit. P. van Duyn, hebbende uitmuntende inrigtingen voor Passagiers en voerende eenen geëxamineerden Scheepsdoctor en eene Melkgevende Koe. Adres bij de Cargadoors P. A. van Es & Co.

BATAVIA en SAMARANG, het Nederl. Clipperschip India Packet, kapit. G. Diepering. Ares bij de Reeders Gebr. Hendrichs & Co., of bij de Cargadoors Wed. J[illegible] van Wesel & Zoon, te Amsterdam, en bij Kuyper, van Dam & Smeer en Hudig & Blokhuyzen, te Rotterdam.

BATAVIA (enkel voor Passagiers), het Nederl. Barkschip Graafstroom, kapit. J. R. de Boer. Adres bij Kuyper, van Dam & Smeer en Hudig & Blokhuyzen.

BATAVIA en SOERABAIJA, voor Goederen en Passagiers, het Nederl. Barkschip Almonde, kapit. H. G. Sur[illegible] Adres bij de Bevrachters de Heeren 't Hoen, Hudig & Co. en de Cargadoors Wambersie & Zoon en Hudig & Pieters.

BATAVIA en SOERABAIJA, voor Goederen en Passagiers, het nieuw gebouwde, gekoperde Nederlandsche Clipper Fregatschip Oranje Nassau, kapit. G. Strang van Hee[illegible], opzettelijk voor snelle zeilage gebouwd en voor den overvoer van 1ste en 2de klasse Passagiers, met alle gewensche Gemakken, ruime en luchtige Hutten ingerigt, voerende eenen geëxamineerden Scheepsdoctor en voorzien van eene melkgevende Koe. Adres bij de Cargadoors P. A. van Es & Co., te Rotterdam; Oolgaardt & Bruinier, te Amsterdam, en de Groot, Roelants & Co., te Schiedam.

BATAVIA, mede voor Passagiers, waartoe hetzelve uitmuntend is ingerigt, het Nederl. gekoperd snelzeilend Barkschip Brouwershaven, kapit. N. N. Adres bij de Reeders van Overzee & Co. en de Cargadoors Hudig & Blokhuyzen en Kuyper, van Dam & Smeer.

BUENOS-AYRES, het Nederl. Schoonerschip Maria Anna, kapit. H. S. de Jong; vertrekt circa 25 November. Adres bij den Bevrachter T. van Tomputte en de Cargadoors Wambersie en Zoon.

DANTZIG, het snelzeilend Noordsch Schoenerschip Cort Adler, kapit. G. Knudsen. Adres bij Kuyper, van Dam & Smeer.

DUBLIN, het Engelsch Schoonerschip Margaretha Mary, kapit. P. Jones; vertrekt 23 November. Adres bij Hudig & Blokhuyzen.

GUERNSEY en JERSEY, Eng. Schoener Admiral Windham, kapit. Chs. Allcock. Adres bij Hudig & Pieters.

GIBRALTAR en MALTA, het Ned. Schoenerschip Hoop, kapit. J. Manneken. Adres bij Seeuwen & Co.

HONG KONG (direct), voor Goederen en Passagiers, om zeer spoedig te vertrekken, het snelzeilend, nieuw gekoperd Nederl. Brikschip Johanna Frederika, kapit. P. Collenteur. Adres bij de Cargadoors P. A. van Es & Co.

JERSEY en GUERNSEY, Eng. Schoener Seabird, kapit. C. Nuttall. Adres bij Hudig & Pieters.

JERSEY en GUERNSEY, het Eng. Kotterschip Marco, kapit. Fr. Richardson. Adres bij Hudig en Blokhuyzen.

NEW-YORK, het Mecklenburger Fregatschip Henny, kapit. H. Ohlerich. Adres bij Wambersie & Zoon.

NEW-YORK, het snelzeilend, gekoperd en kopervast Pruissisch Barkschip Amanda, kapit. C. G. Runge; vertrekt einde November. Adres bij de Cargadoors P. A. van Es & Co.

SINGAPORE en HONGKONG, om spoedig na arrivement te vertrekken, het Nederl. Brikschip Stella Maris, kapit. A. Leeflang. Adres bij Hudig & Blokhuyzen en Kuyper, van Dam & Smeer, te Rotterdam; de Vries & Co., te Amsterdam, en Loncq & Cool, te Schiedam.

SOERABAIJA (direct), het Nederl. Barkschip Helena, kapit. J. A. van Winkel. Adres bij den Reeder J. van Delft, te Overschie, en bij Kuyper, van Dam & Smeer en Hudig & Blokhuyzen.

TRIEST, het Nederl. Schoonerschip Verwisseling, kapit. G. G. Boon. Adres bij Kuyper, van Dam & Smeer.

Vlaardingen.

GIBRALTAR, het Nederl. Hoekerschip de Maas, kapit. W. Post. Adres bij Kuyper, van Dam en Smeer.

GIBRALTAR en MALTA, het Nederl. Hoekerschip Koophandel en Zeevaart, kapit. H. den Breems. Adres bij Kuyper, van Dam en Smeer.

Beursberigten.

PARIJS 30 October.

Frankrijk 3 pc. a cont. 67.90, 68.05; dito op ultimo 67.90, 68; dito 4½ pc. a cont. 95.60, 95.75; dito op ultimo 95.60; Bank-Actien 2900. Crediet Mobilier 696.25, 701.25. Rusland 4½ pc. —; dito Spoorw.-Aand. 397.50, 398.75. Napels 5 pc. —. Spanje 2 pc. —; dito buitenl. 3 pc. Oude —; dito Nieuwe —; dito binnenl. 3 pc. 47⅛; dito Passive —. Oostenrijk 5 pc. —.

De hooger afkomende Engelsche koersen oefenden een gunstigen invloed op de stemming der beurs uit, hoewel er weinig omging.

LONDEN 30 October.

3 pc. Cons. cont.	92⅞ a	93⅛	3 pc. Peru.....	79	-	81
id. id. op tijd..	92⅞ -	93⅛	4½ pc. id. Urib..	93	-	95
5 pc. Oostenrijk	65 -	70	id. te New-York	88	-	90
dito 1859..	65 -	70	3 pc. Portugal..	46	-	48
4½ pc. België...	98 -	100	5 pc. Rusland..	99	-	101
5 pc. Braz. 1824	99 -	101	4½ pc. idem....	92	-	94
id. 1839/59....	99 -	101	3 pc. idem....	61	-	61½
id. 4½ pc. 1852..	91 -	93	3 pc. Spanje...	50	-	50½
idem 1858.....	91 -	93	2 pc. idem.....	41⅞	-	42¼
6 pc. Buen.-Ayr.	84 -	87	idem Amort....	16½	-	17
6 pc. Chili.....	101 -	103	id. Cert. Coup..	5⅝	-	6¼
3 pc. idem.....	69 -	71	5 pc. Sardinië..	81	-	83
5 pc. Denemark.	— -	—	6 pc. Turkije...	79½	-	80
3 pc. idem.....	82 -	84	idem Nieuwe...	68	-	—
2½ pc. Holland.	64 -	65	4 pc. idem.....	101¼	-	101⅝
4 pc. idem.....	99 -	101	3 pc. Venezuela	20	-	21
Equador.......	15 -	16	idem Uitgest...	10	-	11
id. Land-warr.	— -	—	Wissel Amst. kort.	11.18½	a	19½
3½ pc. Grenada.	— -	—	idem 3 m......	12.½	a	12.1½
id. Uitgestelde.	5½ -	6	idem Rott. 3 m..	12.½	a	12.1½
3 pc. Mexico...	26⅞ -	27⅛	idem Parijs kort.	25.30	a	35
4½ pc. Peru....	96 -	98	idem 3 m......	25.67½	a	72½

Engelsche fondsen met eenige vraag williger gestemd. In buitenlandsche, behalve Mexicanen, die door vrij groote vraag rezen, ging niet veel om.

ROTTERDAM 31 October.

	l. k.	h. k.	gebl. k.
Nederl... Werk. Schuld 2½ pCt.	64		
„ dito dito 3 „	76 13/16		
„ dito dito 4 „	99½		
Spanje... Oblig., 3 nu 2 „	41¾	41⅞	41¾
Portugal.. Obl. 1856/59. 3 „	45 13/16	45⅞	45 13/16
Rusland.. Obl. te Amst.. 4½ „	89 15/16		
„ Obl. bij St. 1855 5 „	94⅛		
„ Spoorw. Aand. 5 „	189½	189¾	
Oostenr... Obl. in Metal. 5 „	45 13/16	45⅞	45 13/16
„ d.° N. te Amst. 5 „	68⅞		
„ dito Nationale 5 „	54⅝		
Venez.... Obligatien....... 3 „	19⅞	19 15/16	19⅞
„ dito .... 1½ „	10 5/16	10 7/16	10 7/16
Grenada... Uitgestelde..... 1 „	5 7/16		
Mexico... Obligatien.... 3 „	26¾	26⅞	26⅞

Binnenlandsche fondsen iets lager in prijs. Van buitenlandsche effecten was de hoofdaandacht gevestigd op Zuid-Amerikaansche, van welke Mexicaansche en Venezuela's, in navolging der Londensche beurs, eene tamelijk aanzienlijke verbetering ondervonden.

Het Committé der Effecten-Handelaren,
H. A. MARCELIS, *Secretaris.*

Laatste prijzen ten drie ure: Nederland, Werkelijke Schuld, 4 pc., 99⅜. Spanje, Certificaten-Coupons, 5⅞, 6. Rusland, Obligatien bij Stieglitz 1855, 5 pc., 94⅛. Oostenrijk, Metalliek Oude, 5 pc., 45 13/16. Venezuela, Obligatien, 3 pc., 20⅛, 20 3/16, 20 3/16; dito dito, 1½ pc., 10½, 10 9/16, 10 9/16. Grenada, Uitg., 1 pc., 5 15/32. Mexico, Obligatien, 3 pc., 26 13/16, 26 15/16.

AMSTERDAM 31 October.

	l. k.	h. k.	gebl. k.
Nederl., .. Werk. Schuld 2½ pCt.	63 15/16	64⅛	64
„ dito dito 3 „	76¾		
„ dito dito 4 „	99⅛	99⅜	99⅛
„ Amort. Synd. 3½ „			
„ Hand. Maats. „	139	139⅛	139⅛
„ O.-I. Leening 4 „			
„ Holl. Spw.... 4½	88¾		
„ Rijn dito..... 4½ „	105¼		
„ M. van Weld. 4 „			
België, .. Cert. *Rothsch.* 2½ „			
Frankrijk, Certificaten.. 3 „			
Spanje... Buitenlands.. 2 „	41¾	41⅞	41 13/16
„ dito 3 „	50⅛		
„ Binn. a ƒ 6000 3 „	47		
„ Amort. Schuld	16⅔		
„ Bew. v. Coup.	5⅞	6	6
Portugal, Obligatien... 3 pCt.	46½	46 9/16	46½
„ dito 1856/59. 3 „	45¾	45 13/16	45 13/16
„ dito Uitgest..			
Rusland, Ob. *Hope en C.* 5 „	101⅞	102	101⅞
„ dito 1828/29.. 5 „	101⅛		
„ Cert. 1831/33 5 „	80⅞		
„ d.° 1840..... 4 „			
„ d.° *Stieglitz*.. 4 „	74 5/16		
„ d.° d.° Nieuwe 5 „	82⅛		
„ d.° d.° 1855 N. 5 „	94		
„ d.° te Lond. 4½ „			
„ d.° v. Assign.. 6 „			
„ Inschr. dito.. 6 „			
Polen,... Aand. 1835.. .... ƒ	166	166½	
„ Oblig....... 4 pCt.	75½		
Pruissen, Oblig. ...... 4½ „			
„ dito .... 5 „	105¾		
Oostenr., Ob. *Goll en C.* 5 „	65 11/16		
„ d.° dito 4 „	43		
„ d.° Met. Oude 5 „	45⅞	46 11/16	45 15/16
„ d.° N. te Ams. 5 „	69	68⅛	69
„ d.° Nat. Met.. 5 „	54 9/16	54¾	54 9/16
„ d.° Metalliek. 2½ „	24	24 3/16	24⅛
„ W. Ad. fl 250 4 „	189½	190	
Brazilië, 1824, £ 100 5 „	100		
Equador, £ 100....... 1 „	15 5/16		
Venez.,.. Obligatien... 3 „	20	20½	20¼
„ Uitgestelde.. 1½ „	10½	10¾	10¼
Grenada, Obligatien... 4½ „	14½	14 9/16	
„ Uitgestelde.. 1 „	5⅜	5½	5⅜
Mexico,.. Obligatien... 3 „	26¾	27	26¾
Illinois............... 7 „	85½		

Handel-Maatschappij, a cont., 4½ pc., 139¼. Aand. Holl. Spoorw., 4 pc., 88¾. Rusland, Cert. te Lond., 1859, 3 pc., 59 7/16; dito bij Hope en Co., 1860, 4½ pc., 89⅞; dito Spoorweg-Actien, 5 pc., 189¼, 189½, 189½; dito 4 pc., 170¼; Bromb. Spoorw., 71. Pruiss. Aand., 3½ pc., 213. Weener Bank-Actien, ƒ 633; dito Aand. 1860, 5 pc., 352, schoon. Brazilie 1852, 1858 en 1860, 4½ pc., 89⅞. Grenada, 2 pc., 20¼; dito Stellen, 10. Louisiana, 84. Griekenland, 1825, 5 pc., 6 7/16, 6 9/16.

Beleening 3, Prolongatie 2½, 3, Disconto 3 pc.

Holl. fondsen flaauw gestemd. In buitenl. ging over het algemeen weinig om; Mexic. en Venez. echter volgden de hoogere Londensche notering.

Laatste prijzen ten 5 ure: Holland, 2½ pc., 64. Spanje, 2 pc., 41 13/16; dito binnenl., 3 pc., —. Oostenr., Metall., 5 pc., 45⅞ a 15/16; dito Nation., 5 pc., 54 9/16 a ⅝.

Officiële Wisselkoersen.

ROTTERDAM 31 October.

2 maanden.		Kort.
Londen....	11.86½	11.92½
dito 3/m..	11.82½	—
Parijs.......	55 15/16	—
dito 3/m..	55 11/16	56½
Bordeaux.	55 11/16	56¼
Hamburg.	35⅛	35⅜
dito 3/m..	35 1/16	—
Petersb. ..	162	—
Livorno...	45⅞	—
Genua.....	45⅞	—
Napels....	77½	—
Antwerp..		⅛ v
Berlijn.....		175.
6 weken.		Kort.
Frankfort.	99⅞	—
Augsburg.	99⅝	—
Weenen...	83½	—
Triest......	83⅞	—

Disconto 3 en 3½ pc.

AMSTERDAM 31 October.

2 maanden.			zigt.	
Londen....	11.85	g	11.92½	g
Parijs.......	55 15/16	g	56⅝	g
Bordeaux.	55⅞	g	—	g
dito ½/m.	56¼	g	—	g
Hamburg.	35 1/16	g	35 5/16	g
Genua.....	46⅛	g	—	g
Livorno...	46	g	—	g
Napels.....	78	g	—	g
3 maanden.			zigt.	
Madrid....	238	g	—	g
Cadix......	239	g	—	g
Sevilië.....	234	g	—	g
Bilbao.....	235	g	—	g
Lissabon..	41½	g	—	g
Porto.......	41½	g	—	g
Petersb...	162½	g	—	g
6 weken.			zigt.	
Weenen...	82½	g	—	g
Augsburg.	99½	g	—	g
Frankfort.	99⅞	g	—	g
Rotterdam ⅛.				

Handelsberigten.

ROTTERDAM 31 October.

Rijst. Verkocht 3880 b. Tafel- in 't vlies, per Nijverheid, tot ƒ 10⅝.

Van *Huiden* werden verkocht 1423 st. O.-Ind., per Marchall, tot geheimen prijs.

Granen. Verkocht: Tarwe, per 2400 kil. (126, 127 ℔) Arendsb. ƒ 355; per dito (125, 126 ℔) Arch. ƒ 320; per dito (128 ℔) witb. Pools. ƒ 410; per dito (127, 128 ℔) dito ƒ 400, ƒ 405; 155, 156 ℔ dito ƒ 390, ƒ 395. Rogge, 144, 145 ℔ Arch. ƒ 242, ƒ 245; 153 ℔ N. Koningsb. ƒ 270. Gerst, per 1950 kil. (105, 106 ℔) Zweeds. ƒ 210; 126 ℔ Windau ƒ 205.

Voorraad van Banca TIN op Ontvang-Cedullen, en 31 October.

	1860.	1861.
Te Amsterdam...........	33,649 blokk.	35,750 blokk.
„ Rotterdam...........	46,203 „	37,433 „
„ Middelburg..........	1500 „	1500 „
	81,352 blokk.	74,683 blokk.
Afgelev. in October.......	6720 blokk.	7076 blokk.
Nieuwe Voorraad 31 Oct..	44,234 blokk.	43,114 blokk.

AANVOER van HUIDEN:

van 1°. Januarij tot ult°. October 1860.

26254 Oost-Indische.	1885 Noord-Amerikaansche.
17233 Buffel.	14650 Buenos-Ayres.
3791 Costa Rica.	3597 Fernambucq.
728 Porto Plata.	1131 Kaap.
1872 Bahia.	6359 Australische.
298 Afrikaansche.	921 Monte-Video.

Van 1°. Januarij tot ult°. October 1861.

42049 Oost-Indische.	19158 Buenos-Ayres.
6547 Buffel.	

VOORRAAD van HUIDEN,

ult°. October 1860.

33992 Oost-Indische.	3597 Fernambucq.
6071 Buffel.	921 Monte-Video.
8598 Australische.	

Ult°. October 1861.

38688 Oost-Indische.	3597 Fernambucq.
3200 Buffel.	2446 Buenos-Ayres.
2176 Australische.	

DORDRECHT 31 October.

Granen Zaden enz. De aanvoer van Jarige en Nieuwe Zeeuwsche, Vlaamsche en Overmaasche Tarwe was heden klein, waardoor benoodigden, om in hunne wekelijksche behoefte te voorzien, voor de Nieuwe 20 c. hooger prijs hebben moeten inwilligen. Zomer schaarsch en prijshoudend. Jar. Zeeuwsche, Vl. en Overm. ƒ 11.30 a ƒ 11.80; idem afwijkende en geringe ƒ 10.40 a ƒ 11; Nieuwe Zeeuwsche, Vl. en Overm. ƒ 11.80 a ƒ 13.40, en idem Zomer ƒ 10.50 a ƒ 11.50. Rogge. Jarige en Nieuwe Zeeuwsche, Vl. en Overm. tot vorige prijzen verhandeld. Jar. Zeeuwsche, Vl. en Overm. 1860 ƒ 7.80 a ƒ 8.20 en Nieuwe dito 1861 ƒ 8.20 a ƒ 9.20. Buitenl. soorten wederom iets duurder betaald, 144/2 Ned. ℔ Oude Archangel ƒ 245, 144/2 Ned. ℔ Nieuwe St. Petersb. ƒ 243. Gerst. Winter en Zomer Overm. en Zeeuwsche weinig aangevoerd en tot genoteerde prijzen in de mooije soorten grif te verkoopen. Zeeuwsche, Flakk. en Overm. Winter ƒ 6.30 a ƒ 7 en Zomer dito ƒ 6.30 a ƒ 7. Spelt traag, de aangevoerde partijtjes Overm. waren tot vorige prijzen van ƒ 4 20 tot ƒ 4.40 moeijelijk te verkoopen. Haver. Inl. Voeder en Dikke als noteren verkocht. Zeeuwsche en Inl. Voeder ƒ 3 a ƒ 3.40 en Dikke dito ƒ 3.80 a ƒ 4.30. Boekweit met veel handel tot de volgende prijzen: als Bredasche tot ƒ 230 per 70 Ned. ℔, 's Bossche tot ƒ 228 en Peel tot ƒ 223 per 2100 Ned. ℔ bij partij verkocht. Paardenboonen weinig aangevoerd, vorige prijzen ƒ 7.70 tot ƒ 8.50 naar kwaliteit waardig. Duivenboonen niet ter markt. Witte Boonen onveranderd, Zeeuwsche en Walchersche naar kwaliteit van ƒ 12 tot ƒ 14 verkocht. Bruine Zeeuwsche en Vl. tot genoteerde prijzen van ƒ 13 tot ƒ 15 verhandeld. Blaauwe Erwten weinig aangevoerd, Zeeuwsche en Overm. van ƒ 12.80 tot ƒ 11.80 op de kook verkocht. Witte Erwten weinig ter veil, voor Koningsb. is voor de mesting ƒ 8.80 besteed. Koolzaad iets lager met redelijken handel, als puik tweejarig Overm. tot £ 76, Nieuw Overm. Zakgoed £ 74 verkocht, Deensch was naar kwaliteit van £ 74 tot £ 73 te bekomen. Op 9 Vat was hetzelve in deze maand tot £ 78, April 1862 te leveren £ 80 te koopen. Lijnzaad lager afgegeven, 107 ℔ Archangel tot ƒ 368 bij partij verkocht, 114 ℔ Odessa tot ƒ 395 geveild. Inl. Zaai-Lijnzaad vond tot iets hooger prijs goede vraag, 1ste soort ƒ 4.80 a ƒ 5.10 en 2de soort ƒ 4.40 a ƒ 4.60 per Dordtsch achttendeel of 31½ koppen. Kanariezaad werd niet getoond, zoude van ƒ 11 tot ƒ 12 te plaatsen zijn. Raapolie iets flaauwer. Vliegend ƒ 42, 1 December ƒ 42½ gedaan en 1 Mei 1862 ƒ 43¼ te koopen. Lijnolie met meerder afgevers lager te koopen. Vliegend ƒ 37½ aangeboden. Raap- en Lijnkoeken blijven als noteren te verkoopen. Harde Raapkoeken ƒ 90 a ƒ 92, idem Lijnkoeken ƒ 130 a ƒ 135, Zachte idem ƒ 145 a ƒ 150 per 1040 stuks.

Weerkundige Waarnemingen op 31 October 1861. — 8 uur v. m.

NAMEN der PLAATSEN.	BAROMETER te Maastricht en verschil.	WIND. rigting.	WIND. kracht.	TEMPERATUUR.	TOESTAND DER Lucht.	TOESTAND DER Zee.
	Millim.			*Celsius.*		
Hartlepool......	— 7. 2	N.W.	—	+ 13. 9	donker.	slecht water.
Groningen......	+ 0. 1	Z.W.	0	+ 5. 0	—	—
Helder.........	0. 0	Z.Z.W.	4	+ 7. 5	—	—
Vlissingen......	0. 0	Z.	2	+ 8. 0	—	—
Maastricht......	759. 6	W.	2	+ 12. 2	—	—
Portsmouth.....	+ 0. 2	N.	—	+ 8. 9	mistig.	gewoon.
Plymouth.......	— 2. 9	W.	gewone bries	+ 13. 3	schoon, bewolkt.	slecht water.
Havre..........	— 2. 3	Z.W.	25	+ 8. 2	bewolkt, mistig.	hol.
Parijs..........	— 0. 8	N.W.	zwak.	+ 5. 2	betrokken.	—
Brest..........	+ 0. 6	N.	0	+ 8. 0	„	slecht water.

Alzoo grootste verschil in Nederland G 0. 1 M; generaal idem B 7. 8 Ha.

Scheepstijdingen.

Brouwersh. *Aang.*
31 oct. *Stad Dordrecht* (s), Londen
Meg Lee, Brown, Shields
Vertrokken.
31 *Mc Leod*, Balmanno, Hellevoetsluis
Herman Wedel, Olsen, Dordrecht
(W. Z. W. — Z. W.)

Hellevoet *Aangek.*
31 oct. *Gipsy* (st.), Londen
Lord Raglan (st), Newc.
Thomasine, Rudman, d.°
Hillechiena, Fijn, d.°
Eliza, Philips, Boness
Raven, Richardson, Sunderland
Susannah, Milner, d.°
Vesta, Pedersen, Pillau
Margaretha Hendrika, Datema, Bergen
Mac Leod, Balmanno, Brouwershaven
Vertrokken.
31 *Anna*, Luths, Newc.
Seabird, Nuttall, Jersey
(Z. W. — Z. W. t. W.)

Brielle (Z. W.) *Aang.*
31 oct. *Adm. Ver-Huell* (s.) Havre
Bruiser (st.), Londen
Bordeaux (s), Bordeaux
Enchantress (st.), Hull
Seagull (st.), d.°
Vertrokken.
31 *Concordia* (st.), Londen
Prins v. Oranje (st.), Duinkerken
Thrush, Johnson, Shields
Cygnet, Boyce, d.°
Bird, Walker, Sunderl.
Aneurin, Williams, d.°
Consul Parry, Volkert, d.°
Helena, de Jong, avont.
Vriendschap, Bieze, d.°
Jeanne Marie, Colle, d.°

Maassluis (Z. Z. W.)
Vertrokken.
31 oct. *Houthandel*, de Vos, Frederikstad

Texel (N. O.) *Aangek.*
30 oct. *Hippel* (s), Koningsb.
Vertrouwen, Meijer, d.°
Anna Margaretha, Lucas, Dantzig
Constantia, Hansen, Frederikshald
Siewerdina, de Haan, Frederikstad
Leentje, Hoedemaker, d.°
Susanna, Heres, d.°
31 *Lion* (st.), Londen
Captain, Lamb, Sunderl.
Seraphine, Morgan, dito
Linnea, Jönsson, Stockh.
Ida & Albertina, Franken, Gothenb.
Vertrokken.
27 *Eaglet*, Butcher, Cardiff
30 *Seppe Visser*, Kempema, Londen
Seine (st.), Hull
Otto, Gundersen, Christiansand
31 *Countess of Zetland*, Howes, Seaham
Eric, Taarvig, Fredrikst.
Sylvia, Jahnsen, Dramm.
Æren, Waerner, dito
Carl Johan, Johansen, Oudsoen
Tre Venner, Ostgaard, Droback
Fædresnesminde, Möller, Holmstrand
Lina, Hansen, Tönsberg

Vlie *Aangekomen*
28 oct. *Amalies Minde*, Wranstadt, Koningsb.
Gefion, Larsen, Dantzig
Stad en Lande, Wijma, Krageroe
Stoomvaart (s), Hamburg
Vertrokken.
28 *Amsterdam* (s), Hamburg

Veere *Aangekomen*
29 oct. *Anna Catharina*, Schrikkema, Frederikst.

Vlissingen *Aangek.*
30 oct. *Berlin*, Jackson, New-York
Minerva, Jackson, Montreal
Zwaantina Margrietha, de Vries, Nerva
Vertrokken.
26 *Giorgetto*, Denwich, New-York
Zambesi, Thomas, d.°
28 *Stanislas*, Paulsen, d.°
Luisiana, Cappelino, Genua

—o—

Suriname *Aangek.*
22 sept. *Suriname*, Tucker, Newcastle
Willem Frederik, Visser, dito
30 *Suriname*, Rijntjes, Amst.
Vertrokken.
28 *Anna Maria Henriette*, Gollards, Amsterdam
5 oct. *Jonge Eduard*, Sikkens, d.°

Berbice *Vertrokken*
21 sept. *Bernardina*, Brouwer, Londen

St. Thomas *Aangek.*
29 sept. *Cassandra*, Heim, Amsterdam

Livorno *Aangekomen*
24 oct. *Juffer Zwanette*, Pekelder, Amsterdam

Queenstown *Aang.*
30 oct. *Hendrika Gezina*, Kwint, Taganrog (l. v. Ballycotton)

Liverpool *Vertrokken*
29 oct. *Fortunate*, Woodcock, Curaçao

Falmouth *Vertr.*
29 oct. *Augusta*, Westerberg, (v. Akyab) Amst.

Rochester *Aangek.*
29 oct. *Brothers' Success*, Hobart, Rotterdam

Londen *Uitgeklaard*
29 oct. *Meinsina*, Klontje, Hamburg
In lading.
Elizabeth Ann, Rowbottom, Rott.
Aangekomen.
30 *Twee Gebroeders*, Butter, Stockholm

Gravesend *Vertr.*
30 oct. *Cath. Luitgarda*, Stuitje, Hamburg

Harwich *Aangekomen*
29 oct. *Lindaflor*, Lewcock, Dordrecht

Grimsby *Vertrokken*
29 oct. *Anna Maria*, Schep, Haïti

Sunderland *Aangek.*
29 oct. *George Smith*, Marshall, Amsterdam

Newcastle *In lading*
28 oct. *Metje Schönfeld*, van Dijk, Livorno
Marchiena Martha, Bakker, dito
Engelina, Smith, Alicante en Odessa
Dolphijn, Holman, St. Sebastiaan

Shields *Aangekomen*
29 oct. *Providence*, Goodsir, Nieuwe Diep
Wrights, Forrest, dito
Elsiena, Mulder, Zwolle
Vertrokken.
Leveret, Rotterdam

Dundee *Aangekomen*
28 oct. *Stad Goor*, Veldhuis, Zwolle

Leith *Aangekomen*
28 oct. *Verwachting*, Ruiten, Harlingen

Aberdeen *Aangek.*
28 oct. *Crescent*, Jackson, Dordrecht

Hamburg *Aangekomen*
29 oct. *Dageraad*, Bosveld, Zoltkamp
30 *Maasstroom* (st.), Rott.

Op de Elve *Aangek.*
30 oct. *Antilope*, Boekholdt, Bahia
31 *Amsterdam* (st.), Amst.

Wolgast *Aangekomen*
28 oct. *Sieka*, Venema, Bremen n. Stettin

Stettin *Aangekomen*
28 oct. *Humboldt* (st.), Rott.

Swinemunde *Aang.*
28 oct. *Drie Gebr. Amerika*, Kroos, Newcastle

Dantzig *Aangekomen*
27 oct. *Geertruida*, Duit, Amsterdam
Sieka, de Groot, d.°
Geertruida Speelman, Speelman, d.°
Dankbaarheid, Valk, Londen
Lucretia, Bracht, d.°
Alida, Sprik, Rotterdam
Harmonie, Doewes, d.°
Bouchina, Koster, d.°
Courier, Sakes, Zwolle
28 *Georgina Wubbina*, Heins, Rostock
Maria Theresia, Lindeboom, Amst.
Eendragt, Martens, Brussel
St. Willebrordus, Boekhout, Rotterd.
Meika, Hazewinkel, d.°
Elisabeth, Mandties, Brake

Pillau *Aangekomen*
27 oct. *Geertruida Jantina*, Mandema, Sunderl.
28 *Vriendschap*, Sterrenberg, Londen
Vertrokken.
28 *Wendelina Jacoba*, Schuur, Rotterdam
Anne Christine, Jensen, Rotterdam
Gesina Jantina, Lohman, dito
Baron Sloet tot Oldhuis, Knijpenga, Zaandam
Jantina Alida, Datema, Groningen
Geertje Dijkstra, Venenga, Londen
Dina Marchina, Dijk, Leith

Bolderaa *Aangekomen*
24 oct. *Aurora*, de Jonge, Rotterdam
Jenny, van Wijk, d.°
Hendrik Jan Nassau, Roelfsema, Schiedam
25 *Geessina Dorothea*, de Boer, d.°
Alida Elisabeth, Potjewijd, Rotterdam
Aries, Engelsman, d.°
Herstelling, Bosinga, Groningen
Cornelia Catharina, Hagedoorn, Termunt.
26 *Jacoba Geziena*, Kramer, Yarmouth
Gesina, Lindeboom, Harlingen
Lina, Gruber, Schiedam
Industrie, Dade, d.°
Johanna Wilhelmina, Faber, Amsterdam
Johanna Petronella, Hillebrandt, Rott.
Vertrokken.
25 *Afina Agatha*, de Boer, Elseneur
Friederika, Pollmann, Dordrecht

Frederikstad *Aang.*
14 oct. *Johanna*, Oldenburger, Amsterdam
Helena Maria, Mulder, d.°
15 *Noordster*, Brouwer, d.°
16 *Johanna Elisabeth*, Zwaal, Tönsberg
Juliana Louisa, Sprik, Schiedam
Maria Beerta, Tap, Londen
19 *Geertruida*, Visser, Edam
Geertina, Mooi, Grimsby

Kopenhagen *Gepass.*
28 oct. *Ida*, Jongebloed, Antwerp. n. Oostzee
Grietina, Sprik, d.° n. d.°
Belina, Pott Lond. n. d.°
Aangekomen.
30 *Rubbens* (st.), Amsterd. naar Stockholm

Elseneur *Aangek.*
27 oct. *Hermanna Hendrika*, Pluktje, Newcastle n. Koningsbergen

Tonningen *Gepass.*
28 oct. *Afina*, Broekema, Bremen n. Dantzig
29 *Geziena*, Bartels, Wismar n. de Maas

—o—

Rotterdam 31 oct. Volgens telegrafisch berigt, is de *Hollander* (st.), kapt. van Putten, heden v. hier te Kroonstad aangekomen.

Brouwershaven 30 oct. Het Deensch galjasschip *Tre Södskende*, kap. Andersen, van Anclam n. Antwerpen, op den Ooster gestrand (bevorens gemeld), is met de lading totaal weg.

Amsterdam 31 oct. Het schip *Quatre Bras*, k. Nieuwenhuys, van hier te Soerabaija aangekomen, heeft op de reis slecht weder doorgestaan, rondhouten verloren en bij de Groote Kombuis vastgezeten, waardoor schade aan het koper was veroorzaakt.

Vlissingen 30 oct. Als bijleggers wegens tegenwind zijn alhier gearriveerd: *Hebe*, Earnslaw, van Newcastle naar Dordrecht, en *Thirteen*, Brown, v. Newcastle naar Rotterdam.

—o—

Gesein d:
Door de *Presto*, kapit. Roelfsema, van Laguna n. Hamburg, 28 october te Plymouth binnengeloopen: 25 oct., *Dageraad*, J. R. Ulrich, van Rotterdam naar Batavia.

—o—

30 october. De wind te **Falmouth** N. N. W. en te **Deal** N. N. O.

—o—

Amsterdam *Vertr.*
30 oct. *Broedertrouw*, Rotgans, Batavia
Jantje Nanninga, Meihuizen, Genua
31 *Entreprise*, Hut, Triest
Monarca del Mare, Maresca, Livorno
Henriëtte, van Loenen, Londen

Rivierberigt.

Rotterdam. Hoog water 1 nov.: 1ste getijde 2 ure 2 min.; 2de get. 2 ure 26 min.

Arnhem. Waterhoogte 30 oct. 0.72 el.

Keulen. Rijnhoogte 30 oct. 4 v. 1 d. Rijnl. (gevallen 3½ d.)

—o—

Vertrokk. Passagiers.

Van 't **Nieuwe Diep:**
Naar Soerabaija, per *Mentor*, kapit. Duinker: de heer C. de Wit.

Van **Amsterdam:**
Naar Oud-Calabar, per *Onderneming*, kapt. Trip: de heer L. Wijtenhorst en de jonge heer F. J. de Jong.

Rotterdam 30 oct. Kapit. C. Markus, voerende het barkschip *van der Palm*, den 20 augustus van Batavia te Soerabaija gearriveerd, om aldaar het restant zijner lading te lossen, meldt van daar, dat de *van der Palm* den 10 aug., des avonds ten 11 ure, op het noorder-rif van Boompjes-eiland aan den grond was geraakt. Onmiddellijk had men de booten te water gelaten en een werpanker uitgebragt, doch niettegenstaande alle krachten werden ingespannen, gelukte het eerst des nachts ten 2 ure het schip vlot te brengen. Het werpanker en een gedeelte der tros ging hierbij verloren. -- Het schip werd bevonden lek te zijn, makende 1½ duim water in het uur, zoodat men besloot het bij arrivement te Soerabaija te kielen. — Hieraan het noodige gevolg gegeven zijnde, bevond men dat er aan bakboordzijde 30 bladen koper waren verloren en twee planken onder het vlak gebroken, terwijl het daardoor ontstane gat door koraal was gevuld geworden. De looze kiel was geheel weg, de vaste kiel op twee plaatsen vier duim ingesplinterd en verder zwaar beschadigd, terwijl de onderste roerhaak gebroken was. Aan stuurboordzijde waren p. m. 80 bladen koper (zamen dus ca. 110 bladen) verloren en drie planken onder het vlak (op de kant eener wrang, op de hoogte van het groote luik) gebroken. — De *van der Palm* moest dus op nieuw worden gekoperd en de schade aan de kiel, het roer enz. worden hersteld.

(*N. R. C.*)

De Minister van Marine heeft ter kennis van belanghebbenden gebragt de volgende bekendmaking van het Hydrographic Office, Admiralty, te Londen van 30 september 1861:

Inrigting te Cronstadt tot het vinden der afwijkingen van het kompas.

Het Departement van Marine te St. Petersburg, afdeeling Hydrographie, heeft de volgende bekendmaking gedaan betreffende eene inrigting in de handelshaven van Cronstadt, waardoor de zeevarenden gedurende hunne aanwezigheid op de buitenreede dier haven in staat gesteld worden de afwijkingen van hun kompas te bepalen, voortspruitende uit den invloed van het scheepsijzer of van de lading aan boord.

De juiste kompaspeilingen van den schoorsteen der gieterij (Foundry Chimney), genomen van verscheiden gedeelten van den Westelijken havenmuur der handelshaven van Cronstadt, worden aangeduid door eene reeks van merken, liggende tusschen de peilingen van N. 89° O. en Z. 79° O., geschilderd op het vlak van den Westelijken havenmuur.

De graden zijn gesteld in cijferletters, leesbaar van de reede van Cronstadt, de evene cijfers op een zwarten, de onevene op een rooden grond, in de volgende orde, voorstellende wat hier onder ieder cijfer geplaatst staat:

9	80	1	2	3
Z. 79° O.,	Z. 80° O.,	Z. 81° O.,	Z. 82° O.,	Z. 83° O.,
4	5	6	7	8
Z. 84° O.,	Z. 85° O.,	Z. 86° O.,	Z. 87° O.,	Z. 88° O.,
	9	90	9	
	Z. 89° O.,	Oost.,	N. 89° O.	

De halve graden worden aangewezen door witte ronde teekens tusschen de cijfers.

Het verschil tusschen de door een dezer merken aangeduide peiling van den schoorsteen der gieterij, en de peiling die van het schip wordt waargenomen wanneer het met dien schoorsteen in één is, is dus de afwijking van het kompas.

Den zeevarenden wordt herinnerd dat deze inrigting in beginsel gelijk is aan die te Liverpool, alwaar de peilingen van den Vauxhal-schoorsteen tot hetzelfde doel leesbaar geschilderd zijn op de zeezijde voor de dokmuren dier haven.

De miswijzing van het kompas te Cronstadt is bij bovengenoemde inrigting aangenomen te zijn 4°. West.

Cargalijsten.

Amsterdam.

BANDHOLM, Alma, Sonne. — 2050 ton Tarwe, Ebeling en Brandt.

SCHIEDAM 31 October.

Granen. Verkocht: Rogge, 140 ℔ Reval *f* 238 cont.
Moutwijn, per Ned. Vat zonder fust *f* 12.—.
Jenever, " " " " - 17.50.
Amst. Proef, " " " " - 18.75.
Alles zonder de belasting.
Spoeling per Ketel .... *f* 1.70.
Gist, de prijs is van 1 tot 15 November bepaald op 45 c. per Ned. pond.

DELFT 31 October.

Boter. Heden zijn de prijzen geweest *f* 52 a *f* 63; ter markt zijn verkocht 48/4, 585/8 en 88/16.

GOUDA 31 October.

Kaasmarkt. Aanvoer 20 partijen, die van *f* 18 a *f* 20 verkocht zijn; de markt onveranderd; aanstaanden Woensdag groote Kaasmarkt.

Veemarkt met grooten aanvoer traag tot vorige prijzen opgeruimd.

AMSTERDAM 31 October.

Staat van *Granen* en *Zaden* gedurende de maand October: Aanvoer uit Zee: 1990 l. Tarwe, 4910 l. Rogge, 240 l. Boekweit, 248 l. Erwten, 640 l. Gerst, 830 l. Raapzaad, 690 l. Lijnzaad, 705,000 ℔ Tarwemeel; van de rivieren: 770 l. Rogge, 31 l. Boekweit, 29 l. 15 m. Boonen, 30 l. Gerst, 450,000 ℔ Tarwemeel. Uit- en doorvoer naar Zee: 10 m. Rogge, 15 l. 14 m. Erwten, 4 l. 28 m. Boonen, 17 m. Raapzaad, 43,256 ℔ Tarwemeel. Doorvoer naar de rivieren: 104 l. 11 m. Tarwe, 501 l. Rogge, 14 l. 10 m. Erwten, 54 l. 7 m. Raapzaad, 52 l. 26 m. Lijnzaad, 263,941 ℔ Tarwemeel. Opslag in Entrepôt: 51 l. Tarwe, 123 l. 15 m. Rogge, 72 l. Raapzaad. Uitslag uit Entrepôt: 23 l. Rogge, 50 l. Raapzaad.

Granen. Heden verkocht van Tarwe: 128 ℔ bonte Pools. *f* 385, en van Rogge bij partij: 121 ℔ Petersb. *f* 248.

Tegen Maandag e. k. in veiling aangeslagen ca. 63 l., 131/132 ℔ Amerik. *Tarwe.*

Vleesch. Van de heden geveilde 124 ton Amerik. zijn 3 kav. verkocht tot *f* 51 a *f* 52 en de overige tot dien prijs opgehouden.

GRONINGEN 29 October.

Granen, Zaden enz. Tarwe bleef tot vorige prijzen goed te plaatsen. 116, 120 a 123 ℔ N. Omm. R. *f* 8.90, *f* 9, *f* 9.50, *f* 9.65 a *f* 10.10, *f* 10.25 en 116, 120 a 123 ℔ N. Old. dito *f* 8.60, *f* 8.70, *f* 9.20, *f* 9.30 a *f* 9.80, *f* 9.90. Rogge ook onveranderd met redelijken omzet; Nieuwe komt nog bijna niet voor: 116 a 120 ℔ Oude Buitenlandsche *f* 7.80 a *f* 8.10; 113 a 116 ℔ Jarige Inlandsche *f* 6.80 a *f* 7.30, en 116 a 120 ℔ N. Inl. *f* 7.80 a *f* 8.10. Boekweit wel zoo aangenaam: 113 a 116 ℔ N. Zwarte Zand *f* 6.45 a *f* 6.85. Gerst op nieuw verlaagd en is nog al iets onverkocht gebleven: 93, 96 a 99 ℔ N. Winter *f* 5.25, *f* 5.65 a *f* 6.05; 96 a 99 ℔ Zomer *f* 5.35 a *f* 5.75, 103 ℔ N. Knobbe *f* 6.15. Dikke Haver begeerd en ruim prijshoudend, Witte Voer als voren, Zwarte tegen het afgaan iets flaauwer; 75, 78 a 82 ℔ N. Dikke Brouw *f* 3.60, *f* 3.65, *f* 3.85, *f* 3.95 a *f* 4.10, *f* 4.20; 65 a 68 ℔ N. Witte Voer *f* 2.80, *f* 2.85 a *f* 3.10, *f* 3.15, en 68 a 72 ℔ N. Zwarte Voer *f* 2.95, *f* 3 a *f* 3.20, *f* 3.25. Paardenboonen niet driftiger en zijn van *f* 7 tot *f* 8 naar deugd traag afgegaan. Gort minder in omgegaan, puik *f* 11.50 a *f* 12 en Parel per 100 Ned. ℔ *f* 14.75 a *f* 20. Koolzaad met weinig handel op vorige prijzen gehouden, knappe kwaliteit niet onder *f* 13.50 te bekomen. Geel Mostaardzaad genoegzaam zonder koopers, redelijke kwaliteit was tot *f* 10 te koop en beter soort op *f* 11.50 gehouden. Raapolie *f* 40.50, *f* 40.75. Lijnolie *f* 35.50. Raapkoeken *f* 98.

LONDEN 30 October.

Suiker stil doch prijshoudend. Geraffineerde insgelijks stil tot de verlaging van gisteren. — *Rum* onveranderd; middl. a goed Jamaica 2/6 a 3/1. — *Koffij.* Plantation Ceylon onveranderd, laag middl. en klein a middl. grijsachtig blaauw 75/ a 77/6, laag middl. en middl. bruinachtig 74/6 a 77/6. — *Cacao.* Guayaquil iets hooger op 63/. — *Thee* zeer vast, goed Shipping Congo 12⅜ a 12½ d. — *Rijst* flaauw. — *Peper.* Witte 6 a 6⅜, goed Coriander aard 11 d. — *Nagelen* flaauw; Bombay goed blank 3⅝, middl. donker 3⅜, Amboina 4½ d.; 10 v. van Rotterdam aangevoerd bedongen 4⅜ a 5 d. — *Vruchten.* Nieuwe Krenten 30/ a 32/, oude 32/; Turksche Vijgen 30/ a 49/, goed en puik 69/ a 95/; Muscadel Rozijn 49/ a 52/, puike 91/ a 120/, oude Valencia 35/ a 38/, nieuwe 47/, Eleme 39/ a 46/, roode Smyrna 40/, Sultana 52/. — *Jute.* Ord. en mindere soorten prijshoudend, puike soorten flaauwer. 1500 b. bedongen van £ 16.5 a 23. — *Hennep* stil. — *Lijnzaad* hooger, met goede vraag; Patna 63/ a 60/, Odessa 60/; Tangarog 60/6 a 60/9. — *Harst* hooger, ord. 14/ a 13/. — *Katoen* stil doch vast. — *Metalen.* Schotsch Gietijzer stil 49/6. Zink vast, loco £ 19.5. — *Oliën.* Lijn- stil 35/; Raap- vast; Cocos- met goede vraag, Ceylon 49/6 a 49/, Cochin 50/ a 50/6; Palm- prijshoudend, puik 45/6; Terpentijn vast op 65/. — *Talk* stil, loco 52/ a 52/3, oude 51/ a 51/6, tot ult. Dec. 52/, Dec. 52/6 koopers, voorjaar 53/.

Graanmarkt. De aanvoeren uit het Binnenland waren gering, doch zoowel uit de Oostzee als van andere oorden zijn belangrijke partijen aangevoerd. Zoowel goede Eng. als buitenl. Tarwe bedong vorige prijzen. Meel onveranderd. Erwten en Boonen prijshoudend met redelijke vraag. Haver van goede kwal. genoot veel vraag tot vorige prijzen. Zaden onveranderd. De aanvoer bedroeg gisteren en eergisteren Tarwe 21,350 q., Gerst 5500 q., Haver 28,160 q.. Meel 1290 z. en 790 vjs.

LIVERPOOL 29 October.

Suiker stil. Melassen Muscovados 15/6, Barbados 17/. — *Peper.* Zwarte Singapore 4¼ a 4½ d. — *Jute* middl. £ 17, zijnde 10/ hooger. — *Lijnzaad.* Bombay 65/.

ANTWERPEN 30 October.

Koffij vast. — *Granen* stil. — *Oliezaden* vast, Marianopel Lijnzaad *f* 16. — *Hop* belangrijk hooger, Aalst 1861 fr. 95 a 97. — *Schapenvachten.* B.-A. fr. 1.45. — Russ. *Potasch f* 16½. — *Rijst* vast, verkoopen heden 6000 b. ongep. en 780 b. gep. Arracan en Rangoon. — *Terpentijn* op nieuw hooger, Fransche *f* 34¼. — Amerik. *Reuzel* willig.

HAVRE 28 October.

Katoen. Verkoopen heden tot 3 ure 2600 b. tot de notering van ll. Vrijdag. — *Koffij* vast, Haiti Port au Prince fr. 85 a 83½; van de Kaap fr. 86; Rio ongew. fr. 75; Santos fr. 90 entr. — *Wol.* B.-A. vette fr. 1.97½ a 1.60. — *Koper.* Chili fr. 225.

HAMBURG 30 October.

Koffij. Ten gevolge der jongste telegrafische berigten van Rio-Janeiro is de markt wel iets vaster. Verkocht zeilende 5400 b. Rio a 6⅜ sch., 3930, 4500 en 4500 b. Rio, loco 4700 b. Rio en Santos, te zamen 23,000 b. — In *Zink* niets omgegaan. — *Raapolie* per Oct. 27 a 26.14, per Mei 27.6 a 27.4. — *Granen.* Tarwe in loco zeer stil; af buitenl. mede zeer stil, met neiging tot dalen. Rogge in loco stil; af Koningsb. en Danzig 80 ℔ per voorjaar 0/91 rb. Rs.

St. PETERSBURG 14/26 October.

UITVOER-ARTIKELEN. De markt is stil doch prijzen veelal vast. — *Talk.* P. Y. C. flaauw, op zr. 52, Uitvoer tot heden 73,656 v. — *Potasch.* la Casan zr. 24 met verkoopers. — *Hennep.* Rein zr. 30 a 31; Uitschot zr. 28; half Rein 26. — *Hennepolie* zr. 4. — *Wissel* op Amsterdam 168¼ a 169½; Londen 34⅛ a 34⅛.

BALTIMORE 14 October.

Tabak. Met weinig vraag in de afgeloopen week, ten gevolge van het gevorderde saizoen en de weinige disponible schepen. Maryland blijft prijshoudend, en geene daling is daarvoor te verwachten. De voorraad der factors is klein en goede en fijne soorten zullen welra ontbreken, zoodat de aandacht meer en meer op de ordinaire soorten gevestigd wordt. Deze week werden slechts ca. 500 v. afgedaan. De berigten omtrent een van Sunborn (Scrubs) zijn gunstig en men verwacht spoedig aanvoeren. Het weder blijft gunstig voor het binnenhalen, doch op sommige plantages staat nog veel te velde. Ohio en Kentucky als voren. De notering blijft onveranderd, alleen noteert men thans Mason County goed a fijn selected met dekbl. $ 9 a 15. — *Vrachten* vast; Amsterdam 40/. — *Wissel* flaauw; Amsterdam 60 d. 39⅜.

FERNAMBUCK 13 October.

Suiker. Witte 4.000 a 4.200; bruine 1.900 a 2.000. — *Katoen* 9.400.

BAHIA 11 October.

Suiker. Witte 2700 a 2800; bruine 2000 a 2050. — *Tabak* 5.800 a 600. — *Wissel* op Londen 25½.

VALPARAISO 17 September.

In de afgeloopen 14 dagen is hier bijna niets in den handel omgegaan, ten gevolge der aanstaande nationale feesten. — *Manufacturen.* Met weinig aanvoer van Duitsch fabriekaat, echter voldoende voor de behoefte. — *Rijst.* Carolina $ 8. — *Suiker* stil; witte Fernambucq $ 2 a $ 2.12½. — *Verwaren* met betere vraag. — *Kaarsen.* Spermaceti 55 a 60, Compositie 26 a 29, met veel voorraad. — *Papier.* Fransch Propatria formaat $ 1 a 1.12, Post- $ 1 a 1¼, om te drukken $ 4, Druk- 94 a $ 1. — *Vensterglas* met veel voorraad $ 4.

UITVOER-ARTIKELEN gedrukt en prijzen veelal lager. *Koper* $ 16. — *Huiden* dalende. — *Wol.* De nieuwe is nog niet aangevoerd. Men noteert vette witte $ 9½ a $ 9¾, Merinos $ 15. — *Cacao* zonder vraag. — *Koffij* stil. — *Salpeter* $ 1.53½ a 1.56¼. — *Tin* te Arica $ 30. — *Salsaparille* $ 26. — *Vrachten.* Naar Engeland £ 4.10 a 4.15. — *Wissel* op Londen 44½ a 45.

BANGKOK (SIAM) 2 September.

Rijst. Ten gevolge van de betere berigten uit China gaat er veel om, er zijn reeds verscheidene schepen van daar aangekomen. De prijzen zijn nog vrij laag, en daar de oogst zich goed laat aanzien, verwacht men vooreerst geene rijzing. Men betaalde voor ord. Carga tic. 29 a 31; goed tic. 35½ a 37½; blanke tic. 51 a 56 per koyang. — *Suiker* onveranderd. — *Vrachten* blijven hoog, men betaalde naar de rivier van Canton 66 c. per pic. — *Wissel* op Singapore 10/d. zigt pari tot 1 a 2 % disc.

Advertentiën.

Getrouwd:

H. J. ROOSEBOOM Izn.
en
E. M. C. BICKER CAARTEN.
Rotterdam 31 *October* 1861.

Voor de bewijzen van deelneming, ons betoond bij het overlijden van onzen waarden Broeder en Behuwdbroeder, den Heere W. J. PIEPERS, te *'s Gravenhage*, betuigen wij onzen welmeenenden dank.

Mr. J. BAKKER,
A. J. BAKKER,
PIEPERS.

Bij Notariële Acte, den 22 October 1861 te Rotterdam gepasseerd, is tusschen de Ondergeteekenden MARINUS WOUTHERUS LEONARDUS WILLEMS, *Koopman*, en WILLEM CORNELIS VAN DEN HOEK OSTENDE, *Particulier*, beide wonende aldaar, aangegaan eene **VENNOOTSCHAP**, ten doel hebbende den **Handel in Koffij, Thee en Kruidenierswaren** en daartoe behoorende Artikelen, zijnde eene voortzetting van den **Handel in Kruidenierswaren en fijne Zaden**, door den eerst Ondergeteekende tot heden gedreven. De Vennootschap zal gevestigd zijn te Rotterdam en canteren onder de Firma van

Willems & Hoek,

van welke Firma alleen de eerst Ondergeteekende de Teekening zal hebben en de tweede Ondergeteekende per procuratie, alles voor Zaken de Vennootschap betreffende en niet tot het opnemen van Gelden of buitengewone handelingen. Deze Vennootschap is aangegaan voor den tijd van vier jaren en twee maanden, aanvangende den eersten November 1861 en eindigende den 31 December 1865, en vervolgens doorloopende van jaar tot jaar, tenzij een der Vennooten mogt goedvinden zes maanden te voren aan den andere eene schriftelijke opzegging te doen.

De Likwidatie der nog loopende Zaken zal door den eerst Ondergeteekende geschieden, terwijl de **Grossierderij in Boter, Kaas, Zout en Zeep**, door hem eerst Ondergeteekende onder de Firma van M. W. L. WILLEMS, voor zijne eigen rekening onveranderd wordt voortgezet.

M. W. L. WILLEMS.
W. C. v. d. HOEK OSTENDE.

De Weduwe van PIETER BOUMAN, in leven *Beurtschipper van Nieuw-Beijerland op de steden Rotterdam en Dordrecht*, betuigt haren dank aan allen die haren Echtgenoot en haar zelve, gedurende vele jaren dat het Veer van Nieuw-Beijerland op de steden Rotterdam en Dordrecht door hen is bediend, met hun vertrouwen hebben begunstigd, en beveelt **LEENDERT BOUMAN**, te Nieuw-Beijerland, aan wien dit Beurtveer is overgedragen, in hunne voortdurende gunst.

Zich gedragende aan bovenstaande Advertentie, heb ik het genoegen aan het geëerd Publiek kennis te geven, dat ik van heden af het Beurtveer van Nieuw-Beijerland op de steden Rotterdam en Dordrecht heb aanvaard, en beveel mij in de voortdurende gunst aan, welke mijn Broeder, wijlen *Pieter Bouman*, heeft mogen genieten.

Nieuw-Beijerland den 1 *November* 1861.
LEENDERT BOUMAN,
Beurtschipper.

Door den Hoogen Raad der Nederlanden zijn op 29 September 1861 aan **SAMUEL JOHANNES DUNLOP**, Zoon van SAMUEL DUNLOP en van MARGARETHA PETRONELLA JACOBA SURINGAR, wonende te Rotterdam, verleend

BRIEVEN VAN MEERDERJARIG-VERKLARING,

goedgekeurd bij 's Konings Besluit van 17 October 1861, N.° 69, geregistreerd 31 October 1861, welke hem geven al de Regten bij de Wet aan Meerderjarigen toegekend, behoudens de bepaling van Art. 478 van het Burgerlijk Wetboek.

KRAIJENHOFF,
Procureur voor den Hoogen Raad.

De Schuldeischers in het **Faillissement** van **SALOMON FRIEZER**, *Hoeden- en Pettenfabrikant* te Rotterdam, zoowel de gewone als die voorregt, Pand of Hypotheek hebben, worden opgeroepen ter Bijeenkomst welke, krachtens Bevelschrift van den Edel Achtbaren Heer Regter-Commissaris, ter Verificatie hunner Schuldvorderingen zal gehouden worden op Woensdag *dertien* November aanstaande, des namiddags ten *twee* ure, in het Geregtsgebouw, aan het Haagscheveer alhier. Zij worden tevens verzocht, de opgaven en bewijzen hunner Vorderingen minstens *drie* dagen te voren in te zenden bij den Ondergeteekende.

Rotterdam 31 *October* 1861.
De Curator in het Faillissement,
Mr. L. J. H. PHILIPS.

STOOMVAART-VEREENIGING DE MAAS.

Het Stoomschip ROTTERDAM, Kapitein *K. J. Klasen*,
vertrekt Zaturdag 23 November naar
ANCONA, VENETIE en TRIEST.
Adres JOHs. OOMS Ez. & Co. — BOUTMY & Co.

ROTTERDAM-BORDEAUX.

Het Stoomschip GIRONDE, Kapit. *van Emmerik*,
vertrekt naar BORDEAUX **Zondag 10 November.**

Deze AFVAART correspondeert met de **MAILBOOT**, die 25 November van BORDEAUX naar ***BRAZILIE en LA PLATA*** vertrekt. — GOEDEREN voor ***PERNAMBUCO, BAHIA, RIO, MONTE-VIDEO en BUENOS-AYRES*** worden te Rotterdam met *directe* Connossementen aangenomen.

Nadere inlichtingen bij SMITH & Co., te Rotterdam.

STOOMBOOTVAART
TUSSCHEN
ROTTERDAM en HULL.
Voor Passagiers en Goederen.

De Rader-Stoomboot **SEA GULL**, Kapitein J. LEETHAM, vertrekt van ROTTERDAM naar HULL **aanstaanden Zaturdag.**

Adres bij *J. B. CROL & Co.*

Ligt in Lading
NAAR

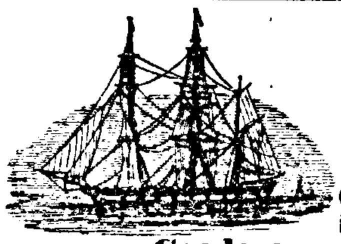

Batavia
EN
SAMARANG,

voor **Goederen en Passagiers**, het snelzeilend gekoperd Nederlandsch BARKSCHIP ***MARINUS WILLEM***, Kapt. P. VAN DUYN; hebbende uitmuntende Inrigtingen voor Passagiers en voerende eenen geëxamineerden Scheepsdoctor en eene melkgevende Koe.

SLUIT 7 NOVEMBER.

Adres bij de Cargadoors P. A. VAN ES & Co.

Vrouw VAN OMMEN,

sedert 30 jaren woonachtig in de Lombardstraat, is thans VERHUISD naar de ***Schotsesteeg***, aan de Hoogstraat, wijk 11, n.° 405. Zij blijft aldaar voor ieder **WASSCHEN en GLANZEN.** Aan hare nieuwe Woonplaats verkoopt zij thans ook **INGELEGDE GOEDEREN**, als **Zuurkool, Snijboonen enz.** Zij verzoekt ieders gunst, belovende eene prompte en civiele bediening.

Eene vaste Betrekking aangeboden.

Een Buitenlandsch Huis vraagt een **CORRESPONDENT** hier ter Stede (**Monsters of Depôt van kostbare Voorwerpen**). Vast maandelijks Inkomen en Rabat. Belanghebbenden adresseren zich *franco* aan C. C. 17, Poste restante, te Genève (Zwitserland).

DEPOT van THEE.

De **THEEËN** uit het Thee-Magazijn van **JAN VAN REES & ZOON**, te *Zwolle*, uitmuntende door Kracht, Geur en bovenal door Waterhoudendheid, zijn voortdurend in verzegelde Pakjes van 2½ tot 6 Ons, voorzien van Stempel, Prijs en Nommer, verkrijgbaar bij *C. J. W. SNABILIE*, Grootemarkt, n.° 148, te Rotterdam, alwaar Prijs-Couranten te bekomen zijn.

DOMEINEN.

Openbare Verpachting
EENER
ZALMZEGEN-VISSCHERIJ.

Op *Donderdag den* 7*den November* 1861, des voormiddags ten *half tien* ure, in de Stads-Herberg, bij H. LEYGRAAFF, te *Rotterdam*, zal de ondergenoemde Ontvanger der Domeinen, te 's Gravenhage, bij Inschrijving, aan den hoogst inschrijvende, onder voorbehoud van nadere goedkeuring, voor den tijd van TWAALF JAREN, Verpachten:

De VISSCHERIJ met den Grooten Zalmzegen, in de Nieuwe Maas, van de Leuvehaven van Rotterdam af tot aan den mond der Haven van Vlaardingen.

De Inschrijvings-Biljetten, op Zegel geschreven, door den Pachter en zijne Borgen onderteekend en gesloten, moeten uiterlijk WOENSDAG den 6den NOVEMBER 1861, ten Kantore van den Ontvanger der Domeinen, te 's Gravenhage (Prinsengracht, n.° 6), zijn ingeleverd, om den volgenden dag, ter bepaalde plaatse en ure, te worden geopend, ten overstaan van den Notaris Mr. P. G. DALEN.

De Voorwaarden, waarop deze Verpachting zal plaats hebben, zijn dezelfde, die vervat zijn in het Proces-Verbaal van Openbare Verpachting, gehouden te Rotterdam op den 19den September 1861, en die ter plaatse en ten Kantore, zoo als vroeger is aangewezen, ter lezing zijn nedergelegd.

De Ontvanger der Domeinen,
H. COLLOT D'ESCURY.

Openbare Verpachting.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS van *ROTTERDAM* zullen op Dingsdag den 12 November 1861, des namiddags ten 1 ure, ten Raadhuize aldaar, Verpachten:

Voor den tijd van één jaar.

Een Stuk **WEILAND**, gelegen buitendijks aan den Hoogen Zeedijk, tusschen deze gemeente en de gemeente Delfshaven, zijnde het zoogenaamde Exercitie-Veld.

Het **GRASGEWAS** van de boorden der 4 Dijken of Rijwegen der buitendijksche of Oude Plantage, langs de Maas, waarvan uitdrukkelijk wordt uitgesloten alles wat binnen die Dijken ligt, en dus ook het zoogenaamde hooge stuk aan den kant der Maas.

Voor den tijd van drie jaren.

De **INKOMSTEN en OPBRENGSTEN** van het **DOORRIJDEN** van het **HEK**, staande op de Hoflaan, onder de gemeente Kralingen.

Op de Voorwaarden, die, op de gewone dagen en uren, ter lezing liggen op de Plaatselijke Secretarie en het Stads Timmerhuis te Rotterdam.

GYMNASTIEK.

Een Ieder die wenscht in aanmerking te komen voor de Betrekking van **DIRECTEUR** of **HOOFDONDERWIJZER** der **Gymnastiek- en Zwemscholen** alhier, die met 1° Mei 1862 openvalt, gelieve zich, met Gehuwd en de noodige bewijzen van bekwaamheid en geschiktheid kunnende overleggen, vóór of uiterlijk op ult.° December e. k. schriftelijk of persoonlijk te wenden tot den Secretaris-Penningmeester van de Rotterdamsche Vereeniging voor Gymnastiek- en Zwemscholen, **Wijnstraat wijk 2, n.° 149, A.**

Het Bestuur der Vereeniging voornoemd,
J. ROEST VAN LIMBURG,
Voorzitter.
J. L. NIERSTRASZ,
Lid en Secretaris-Penningmeester.
Rotterdam 17 *October* 1861.

Openbare Vrijwillige VERKOOPING.

De Notarissen *VAN DER HOOP* en *REEPMAKER*, residerende te Rotterdam, als last hebbende van hunne Principalen, zijn voornemens om op Woensdag den 20 November 1861, des namiddags ten 5 ure, in het Notarishuis aldaar, te Veilen en te Verkoopen:

N.° 1. Een alleraangenaamst gesitueerd, zeer logeabel en welingerigt **HUIS**, met fraai aangelegden grooten **TUIN** en **ERVE**, staande en gelegen aan de Coolsingel te Rotterdam, wijk 15, n.° 283, Kadaster sectie B, ns. 490 en 491, te zamen groot 7 Roeden 31 Ellen.

Verhuurd tot 30 April 1862 voor *f* 1000 's jaars.

N.° 2. Een dito **HUIS**, met **TUIN** en **ERVE**, staande en gelegen ten noorden van het vorig Perceel, wijk 15, n.° 282, Kadaster sectie B, ns. 1576 en 488, te zamen groot 2 Roeden 78 Ellen.

Verhuurd tot 30 April 1862 voor *f* 550 in het jaar.

N.° 3. Een dito **HUIS**, met **TUIN** en **ERVE**, staande en gelegen ten zuiden van het Perceel N.° 1, wijk 15, n.° 284, Kadaster sectie B, ns. 2557 en 489, te zamen groot 1 Roede 84 Ellen.

Verhuurd tot 30 April 1862 voor *f* 550 's jaars.

Grondbelasting der 3 Percelen, te zamen over 1861, *f* 176.11.

Zij zullen afzonderlijk worden Geveild en daarna gecombineerd worden Afgeslagen.

Nadere onderrigtingen zijn te bekomen ten Kantore van de genoemde Notarissen, en de te veilen Perceelen twee dagen vóór en op den dag der Veiling, van des voormiddags ten 11 tot des namiddags ten 3 ure, te bezigtigen, mits men voorzien zij van een Permissie-Biljet, daartoe door de gemelde Notarissen af te geven.

Rotterdamsche Schouwburg.

Directie: *J. Ed. de Vries.*
VRIJDAG 1 NOVEMBER 1861:
MARIE,
of drie Tijdperken uit het leven eener Vrouw.
Tooneelspel in 3 Bedrijven, naar het Fransch, door *Tiggelaar*. — Gevolgd door:
ARLEQUIN,
begunstigd door den Genius der Liefde,
nieuw groot Ballet-Pantomime, Arlequinade in 3 bedrijven (8 Tafereelen), met nieuwe Decoratiën, door en onder opzigt van *J. Ed. de Vries.*
Aanvang ten 7 ure precies.

ZATURDAG 2 NOVEMBER 1861:
MARTHA,
oder der Markt zu Richmond,
groote Opera in 4 Bedrijven, van *Friedrich*. Muziek van *Flotow.*
De Heer ARNORIUS zal voor het eerst als **Lijonel** optreden.
Aanvang ten half acht ure.

Rotterdamsche Schouwburg.

Directie: *J. Ed. de Vries.*
ZONDAG 3 NOVEMBER 1861:
DE PRATENDE MOLEN,
Blijspel met Zang, naar het Fransch.
Daarna, door het Orchest: **LA SURPRISE,**
nieuwe Polka-Mazurka met Solo voor Glas-Harmonica, van *L. W. Luers*. — Tot slot:
ARLEQUIN,
begunstigd door den Genius der Liefde,
nieuw groot Ballet-Pantomime, Arlequinade in 3 bedrijven (8 Tafereelen), met nieuwe Decoratiën, door en onder opzigt van *J. Ed. de Vries.*
Aanvang ten 6 ure precies.

VERTREK der SPOORTREINEN.
Hollandsche Spoorweg.

Van Rott. naar Amsterdam: 7.25, 11.40, 3.25, 7.15
" alleen n. 's Hage: 9.45, 5.30, 9.15
" Amst. naar Rotterdam: 8.30, 11.25, 4.30, 7.35
" 's Hage " " 8.30, 10.41, 1.30, 4.13, 6.43, 8.9, 10.39
Aankomst te Rotterd.: 9.15, 11.30, 2.15, 5.30, 8.45, 10.39

Vertrek van: **Rijn-Spoorweg.**
Rott.: 6.55, 9.50, 12.25 (expr.tr.), 3.55 (werkd.), 5.50, 9.15
Amst.: 7.25, 10.25, 12.30 (expr.tr.), 4.30 (werkd.), 6.20, 9.15
Arnh.: 6.30, 9.37, 11.55 (expr.tr.), 12.40, 1.10, 5.27, 7.45
Utr. n. Rott.: 6.20, 8.40, 11.40, 1.15 (expr.tr.), 5.35 (werkd.), 7.45
Goud. n. Rott.: 7.30, 9.20, 12.14, 2.15 (expr.tr.), 6.15 (werkd.), 8.36
Aank. te Rott.: 8.15, 9.55, 1.15, 2.15 (expr.tr.), 7 (werkd.), 9.05

Spoorweg Antwerpen-Rotterdam.
Van Rotterdam: 10.15 's morg. en 3 's nam.
" Breda: 6.45 's morg., 12.35 's midd. en 5.25 's namidd. de laatste alleen tot Antwerpen en Moerdijk.
" Antwerpen: 7.50 's morg. en 12.20, 5.35 's namidd. de laatste alleen tot Breda en Moerdijk.

Gedrukt en uitgegeven bij G. en C. A. VAN REYN, te Rotterdam.

BIJVOEGSEL,

behoorende tot de

ROTTERDAMSCHE COURANT

VAN

VRIJDAG 1 November 1861, N°. 261.

KENNISGEVING.

BURGEMEESTER en WETHOUDERS van *ROTTERDAM*, gezien artikel 265 der Wet van 29 Junij 1851 (Staatsblad n.° 85);

Geven bij deze aan de ingezetenen kennis, dat de door den Gemeenteraad vastgestelde twee suppletoire kohieren der plaatselijke directe belasting voor het jaar 1861, van morgen af, gedurende acht achtereenvolgende werkdagen, van des voormiddags tien tot des namiddags drie ure, voor een ieder ter lezing zijn nedergelegd, ter Secretarie der Gemeente (Bureau op de Hoogstraat, op den hoek van de Stadhuissteeg).

Burgemeester en Wethouders herinneren den belanghebbenden tevens dat gedurende de bovengemelde acht dagen een ieder, die mogt vermeenen daartoe reden te hebben, tegen zijnen aanslag bij Heeren Gedeputeerde Staten in beroep kan komen en dat dit kan geschieden bij verzoekschrift op ongezegeld papier.

Rotterdam den 31 *October* 1861.

Burgemeester en Wethouders voornoemd,

de Secretaris, J. L. NIERSTRASZ. *de Burgemeester*, J. F. HOFFMAN.

GEMEENTERAAD

VAN

ROTTERDAM.

Zitting van Donderdag 31 October.

Deze onder het voorzitterschap van den heer Burgemeester gehouden openbare vergadering werd door 30 leden bijgewoond; afwezig waren de heeren *Bichon van IJsselmonde, de Bruyn, Hoynck van Papendrecht, Prins, van Rijckevorsel, van Stolk* en *Viruly*.

Nadat de notulen der vorige zitting gelezen en goedgekeurd waren, deelde de *Voorzitter* mede, dat de volgende stukken waren ingekomen:

1°, van Gedeputeerde Staten de goedkeuring op de onlangs genomen besluiten omtrent de jaarwedden van onderwijzers. — Voor kennisgeving aangenomen.

2°, van Burgemeester en Wethouders een voorstel, om gebruik te maken van een gedaan aanbod tot aankoop eener bleekerij in de Crispijnlaan, voor de som van *f* 20,000, daar het bezit van dien grond in verband met latere plannen voor de gemeente van groot belang moet worden geacht. De tegenwoordige gebruiker is bereid de bleek voor de som van *f* 1000 's jaars te blijven huren. — Zonder discussie werd dit voorstel goedgekeurd.

3°, een voorstel van Burgemeester en Wethouders, strekkende om den hulponderwijzer *C. Burgmans*, ingevolge diens daartoe gedaan verzoek, met 1 november uit zijne betrekking te ontslaan. — Goedgekeurd.

4°, eene reclame wegens de plaatselijke directe belasting. — Ingevolge het advies van Burgemeester en Wethouders, werd besloten tot het teruggeven van het betaalde.

5°, van Burgemeester en Wethouders de suppletoire kohieren der plaatselijke directe belasting, bedragende te zamen *f* 2364.78½. — Goedgekeurd.

6°, een adres van cargadoors te dezer stede, houdende verzoek om maatregelen te beramen tot het in stand houden der nuttige instelling van de ballasthaalders, aangezien de opheffing daarvan zeer ten nadeele van den handel strekken zou. — en 7°, het advies der Kamer van koophandel nopens de zaak der ballasthaalders, waaruit bleek dat de Kamer grooten prijs stelde op de instandhouding van het korps ballasthaalders, uit hoofde van het groote nut daarvan voor den handel, doch van oordeel was dat in de gegeven omstandigheden aan het verzoek der ballasthaalders moest worden voldaan. — De *Voorzitter* zeide dezer dagen nog een onderhoud te hebben gehad met den commissaris van het korps ballasthaalders en stelde op grond van het besprokene voor, de beide thans ingekomen stukken, van heeren cargadoors en van de Kamer van koophandel, in handen te stellen van Burgemeester en Wethouders, om te trachten de verschillende belangen in overeenstemming te brengen. — Dienovereenkomstig werd besloten.

8°, een voorstel van Burgemeester en Wethouders, om nog *f* 4500 toe te staan voor onvoorziene werkzaamheden bij de demping van de Achterkloostergracht en de Kipsloot, als wanneer dat belangrijke werk ten spoedigste zou worden voltooid. — Bij acclamatie goedgekeurd.

9°, van de commissie voor de strafverordeningen een voorstel tot het brengen van eenige wijzigingen in verschillende verordeningen. — Drukken en ronddeelen.

10°, het rapport van Burgemeester en Wethouders op het adres van den heer *G. Wachter*, betrekkelijk het brengen van verbeteringen aan den hoek der Oosterkade. Burgemeester en Wethouders bleven geen bezwaar zien in den verlangden afkoop der recognitie, wegens een uitstek van het pand aan de zuidzijde van den Haringvliet, den heer Wachter toebehoorende, maar vonden geene vrijheid om voor te stellen aan het verzoek van den heer Wachter te voldoen, wat betreft het aan hem verkoopen van den grond van het Bolwerk, thans bij hem tegen betaling van recognitie in gebruik. De commissie voor de plaatselijke werken had wel geadviseerd den verlangden grond, ter grootte van 418½ vierkante el, aan den heer Wachter te verkoopen, maar Burgemeester en Wethouders konden zich daarmede niet vereenigen, ofschoon zij den heer Wachter op zijn gevorderden leeftijd het gebruik van dien grond niet wilden ontnemen; zij waren echter van gevoelen dat de bedoelde grond allezins geschikt was om later voor een of ander gebouw ten algemeenen nutte te worden gebezigd of anders meer geld zou kunnen opbrengen dan daarvoor nu bij onderhandschen afstand zou worden ontvangen.— Ter visie gelegd tot eene volgende vergadering.

11°, van Burgemeester en Wethouders conceptvoorwaarden voor den openbaren verkoop van alle nog onverkochte perceelen of erven, op den opgehoogden grond, gelegen voor het tweede Nieuwewerk, tusschen de Westerhaven en de Maas. — De *Voorzitter* zeide, dat bij deze voorwaarden meer vrijheid dan vroeger gelaten werd voor het aanleggen van tuinen en open plaatsen, ook aan de Westerkade Maaszijde. Bereids waren de concept-voorwaarden gedrukt en zouden worden rondgedeeld, zullende dan, na de definitieve vaststelling der voorwaarden, de dag van openbare veiling en afslag worden bepaald, wat op een zoo min mogelijk verwijderd tijdstip zou plaats hebben. Hij stelde voor de beraadslagingen over de concept-voorwaarden spoedig te doen plaats hebben, waartoe besloten werd.

En 12° van dezelfden een voorstel, strekkende om den heer *J. F. Sauerbier* eene strook gronds langs de wetering van het water-project, ter grootte van 2 roeden en 30 ellen, af te staan tegen *f* 1.20 per vierkante el. — Goedgekeurd.

Na de mededeeling der ingekomen stukken werd overgegaan tot het benoemen van twee commiesen-surnumerair, en werden daartoe benoemd *H. Boshoven* met 28 en *A. Hooghuis* met 27 stemmen; 1 stem was uitgebragt op *C. H. Leeuwen*, terwijl 2 blanco-biljetten ingeleverd waren.

Vervolgens deelde de *Voorzitter* mede, dat nog een ongezegeld stuk was ingekomen, hetwelk alzoo geen onderwerp van beraadslaging kon uitmaken, doch dat ter inzage van de leden zou worden nedergelegd.

Daarna werden de beraadslagingen geopend over

het adres van het Leeskabinet.

De heer *Eickma* kon zich niet vereenigen met de conclusie van het rapport van Burgemeester en Wethouders; de tegen het gedane verzoek ingebragte bezwaren waren zijns oordeels niet van dien aard, om daaraan de vestiging eener openbare bibliotheek op te offeren. Wat de rapporten betrof van den ingenieur en den directeur der gemeentewerken nopens de demping en de verbreeding van de Blaak, hij meende dat deze geheel buiten de discussie konden blijven, daar de demping en verbreeding van de Blaak later even goed kunnen plaats hebben, ook al wordt de verlangde grond thans afgestaan. Door Burgemeester en Wethouders was dan ook vooral gewezen op de vermindering van los- en ligplaatsen van schepen, welke uit den verlangden afstand zou voortvloeijen. Hij moest echter doen opmerken, dat het gemis van plaats slechts van tijdelijken aard zou zijn; de commissie voor de plaatselijke werken beraamde toch middelen om in de bestaande behoefte te voorzien en zou eerlang voorstellen dienaangaande aan den Raad doen. Maar al kon niet in de bestaande behoefte worden voorzien, dan achtte hij het evenwel in het belang van den handel het verzoek toe te staan. De inrigting welke het thans gold was toch voor onzen handel van het grootste gewigt; men kende de behoeften van den transatlantischen handel hier nog niet voldoende; nu zijn de Leesbibliotheken wel geene handelscholen, maar, het Buitenland leerde zulks, zij leiden tot persoonlijk onderzoek. De spreker voerde verder aan, dat wij gevaar loopen ook het bestaande te verliezen, wanneer het gedane verzoek niet wordt ingewilligd; nadat toch verschillende vergeefsche pogingen in het werk waren gesteld om een geschikt lokaal te erlangen, was in het begin dezes jaars aan het bestuur van het Leeskabinet een aanbod van de daarvoor noodige gelden gedaan, mits het gebouw op de aangevraagde plaats wierd opgerigt, daar anders het gedane aanbod verviel; het was dus thans eene levensquestie voor de inrigting, en hij drong er derhalve op aan, dat het gedane verzoek in gunstige overweging zou worden genomen.

De heer *van der Hoop* verklaarde veel te deelen van hetgene door den vorigen spreker was aangevoerd, ofschoon hij niet vreesde dat het bestaan der inrigting van het al of niet toestaan van het gedane verzoek zou afhangen. Het mystérieuse evenwel, waarmede het aanzoek gepaard gaat, weegt bij hem zoo zwaar, dat hij zijne stem niet aan het gedane verzoek zal schenken zoo lang zulks niet voor den Raad is opgehelderd. De zaak was hij anders zeer toegedaan in het belang der zoo nuttige instelling.

De heer *Rueb* verklaarde zich te vereenigen met de conclusie van het rapport van Burgemeester en Wethouders. Hij was de zaak zeer toegedaan, maar vond bezwaar daarvoor het aangevraagde terrein te verstrekken, aangezien in de Blaak verscheiden belangrijke beurtschepen hare ligplaatsen hebben en voor deze geene andere plaatsen kunnen worden aangewezen, terwijl de toegang voor die vrij groote beurtschepen tot de Blaak nu reeds zeer moeijelijk is. Wat nu de aanvrage betrof, men vroeg wel is waar geen geld, maar verlangde echter den afstand van grond, welke hooge waarde had; de spreker meende de waarde van dien grond wel op *f* 20 per vierkante el te mogen stellen, wanneer hij lette op hetgeen op andere plaatsen voor den grond wordt besteed. Hierin was voor hem eene nieuwe reden gelegen om tegen het afstaan van den grond te stemmen. Daarbij kwam nu nog, dat hij het zeer zoude betreuren, wanneer men, bij de vele pogingen welke allerwege worden aangewend om in het belang der gezondheid lucht en ruimte aan te brengen, hier eene bestaande ruimte zou wegnemen en digt bebouwen. Wierd eenmaal tot eene demping der Blaak besloten, dan zou hij het gebouw op eene geheel andere plek opgerigt willen zien.

De heer *Obreen* betuigde groote sympathie voor het Leeskabinet, vooral ook omdat daarin de kiem ligt opgesloten voor eene zoo wenschelijke openbare bibliotheek; en mogt deze eenmaal tot stand komen, dan zal daardoor eene eerzuil zijn opgerigt voor de oprigters van het Leeskabinet. Wat echter het gedane verzoek betrof, hij moest zich daartegen verklaren. Hij vond geene vrijheid om ter aangewezen plaatse tot demping over te gaan, en met leedwezen had hij een ingenieur hooren gewagen van het dempen van havens, welke onze voorouders met zoo groote kosten hebben daargesteld; hij hoopte dat daartoe nimmer zou worden overgegaan. Wij hebben toch de ondervinding opgedaan wat het maken van havens kost, en nu zou men hier havens gaan dempen om aan de overzijde der rivier nieuwe te maken; men viere liever zijn lust tot dempen binnendijks bot, waar daartoe nog ruimschoots gelegenheid is. Hij begreep ook niet, dat men zoo sterk aan de aangewezen plaats hechtte, en bij hem was het denkbeeld wel eens gerezen, of het gedaan aanbod wel regt gemeend was. Zijns oordeels zouden wel andere geschikte plaatsen te vinden zijn, b. v. aan de Punt ter plaatse waar zich nu de waag bevindt, voor welke dan welligt eene andere plaats te vinden zou zijn.

De heer *van Oordt* verklaarde zich voor het rapport van Burgemeester en Wethouders, op de gronden door den heer van der Hoop bijgebragt. Zijns oordeels kon de Raad niet toetreden tot een voorstel, volgens hetwelk men alleen de aangeduide plaats verlangde en geene andere; de Raad diende het plan wel in zijn geheelen omvang te kennen. Ook hij was van gevoelen dat niet te spoedig tot dempen moet worden overgegaan, daar verschillende groote schepen in de Blaak liggen en nergens elders eene ligplaats zouden kunnen vinden.

De heer *Pincoffs* vond bij zijne groote sympathie voor de zaak een struikelblok in het geheimzinnige dat met het verzoek gepaard gaat. Hij wenschte daarom, ook na het tweede adres van het bestuur van het Leeskabinet, nog nadere inlichtingen te ontvangen. Hij achtte het toch onmogelijk het verzoek toe te staan, tenzij die geheimzinnigheid worde opgeheven. Ook was hij huiverig het verzoek af te stemmen. Eene inrigting als het Leeskabinet is toch in eene stad van vooruitgang als Rotterdam onmisbaar, en nu komt een verzoek in, strekkende om de zaak te verwezenlijken, mits het gebouw op eene bepaalde plaats opgerigt worde; de bezwaren daartegen zijn naar zijne meening niet van overwegend belang, mits men voldoende waarborgen hebbe. Hij deed nu opmerken, dat het aanbod door een derde aan het bestuur van het Leeskabinet is gedaan, en kon in zekere mate het geheimzinnige daarvan billijken, zoo lang men niet weet of eenige genegenheid voor het plan bestaat. Hij was daarom tegen het onvoorwaardelijk afwijzen van het gedane verzoek, en evenéens tegen het inwilligen van het verzoek, maar wilde een middenweg inslaan, door namelijk het gedaan verzoek toe te staan met deze bepalingen: 1°, dat de plannen aan Burgemeester en Wethouders zullen worden overgelegd; 2°, zoo deze niet goedgekeurd worden, dat alsdan de toestemming vervalt, en 3°, zoo deze wel worden goedgekeurd, dat alsdan behoorlijke waarborgen worden gegeven voor eene behoorlijke uitvoering.

De heer *Ledeboer* verklaarde zich tegen de aanvrage, niet omdat hij minder sympathie gevoelde voor de zaak, maar hij begreep dat deze door de weigering van het verzoek niet zou vallen. Hij was echter tegen het dempen, en daarom ook tegen het voorwaardelijk toestaan van het verzoek. Ook was het bebouwen van opene ruimten geheel in strijd met het bestaande systeem. In het gedane aanbod vond hij iets vreemds, doch hij vertrouwde dat het aanbod was gedaan door iemand die het wel met de zaak meende, en alsdan zou deze het gebouw ook wel op eene andere plaats tot stand helpen brengen.

De heer *J. van Vollenhoven* deed uitkomen dat ten deze geen verschil van meening bestond tusschen de commissie voor de plaatselijke werken en Burgemeester en Wethouders. Zijn persoonlijk gevoelen stemde ook geheel in met het rapport van Burgemeester en Wethouders, daar men de ligplaatsen van schepen niet kon missen. Dat hij het Leeskabinet en het daarmede beoogde doel op hoogen prijs stelde, zou hij wel niet behoeven te zeggen.

Ook de heer *van Wageninge* betuigde zijne sympathie voor de inrigting en verklaarde zich bereid het voorstel van den heer Pincoffs te ondersteunen. Moeijelijk zal toch eene andere geschikte plaats voor het Leeskabinet te vinden zijn; het vervallen van eenige ligplaatsen van schepen achtte hij geen voldoend bezwaar, en van de voorgenomen bebouwing voorzag hij geen gevaar voor de gezondheid der inwoners.

In dienzelfden geest sprak de heer *van Reesema*. Na te hebben gewezen op den bijval door de jeugdige inrigting ondervonden en het veelbelovende daarvan voor de toekomst, wees hij er op hoe moeijelijk het is hier ter stede lokalen van eenigen omvang te vinden, en nu was een aanbod gedaan voor de oprigting van een doelmatig lokaal, waaraan echter eene voorwaarde verbouden was, zoodat nu alleen sprake kon zijn van de oprigting van een gebouw op de aangewezen plaats. Men had als bezwaren bijgebragt, dat de gezondheid der ingezetenen daardoor schade zal lijden; dat de passage zal worden belemmerd enz., doch deze bezwaren noemde hij overdreven, de bewoners zullen door de oprigting van het bedoelde gebouw niet van licht en lucht verstoken worden. Wat de los- en ligplaatsen der schepen betreft, deze zullen bij het toestaan van het verzoek weinig verminderen. Men heeft onze voorouders ook ter sprake gebragt, en de spreker prijst de schoone door hen daargestelde havens, maar het gedeelte waarvan nu sprake is werd door hen weinig op prijs gesteld, dewijl daar jaren lang de bekende pottenschuiten lagen, welke de beweging der scheepvaart daar ter plaatse onmogelijk maakten. Naar de meening des sprekers was de beweging der scheepvaart daar ter plaatse van te weinig belang, om de oprigting van een gebouw te beletten. Hij herinnerde vervolgens aan het gezegde, hoe Saguntum verloren ging terwijl Rome beraadslaagde. Hij was een vriend van afdoen; had geleerd de verwachting niet al te hoog te spannen, en stemde toe dat het beter was één vogel in de hand dan velen in de lucht. Om alle deze redenen vereenigde hij zich met het voorstel van den heer Pincoffs en verklaarde hij zich tegen het voorstel van Burgemeester en Wethouders.

De *Voorzitter* zou niets afdingen op de werkzaamheden van het bestuur van het Leeskabinet, dat in zoo korten tijd eene belangrijke inrigting heeft tot stand gebragt. Hij gaf toe dat men veel moest over hebben voor onderwijs enz., maar men mogt de belangen van handel en scheepvaart niet voorbijzien. Het is waar, op de bedoelde plaats hebben vele jaren de pottenschuiten gelegen, maar in den laatsten tijd is voor de scheepvaart veel meer plaats noodig geworden, zoodat de besproken plaats thans zoowel des zomers als des winters zeer veel wordt gebruikt. Bovendien meende de Voorzitter dat de oprigting van het bedoelde gebouw op de verlangde plaats eene wanstaltigheid zou te weeg brengen. Daar de inrigting voor onze stad van zoo hoog belang is te achten, geloofde hij dat bij wijze van aandeelen wel de noodige som bijeen te brengen zou zijn, om een doelmatig gebouw op eene andere plaats op te rigten, al moest zulks ook met opofferingen gepaard gaan. (*Applaus.*) Wat het geheimzinnige van het verzoek betreft, zulks zou zich later wel hebben opgehelderd.

Op voorstel des Voorzitters, werd nu besloten, het eerst in stemming te brengen, *of op de aangewezen plaats op nader te bepalen voorwaarden terrein zal worden afgestaan voor de oprigting van het gebouw ten behoeve van het Leeskabinet.*

Dit voorstel werd *verworpen* met 24 tegen 6 stemmen; voor hetzelve stemden de heeren *van Reesema, de Critter, Eickma, van Wageninge, Pincoffs* en *van der Hoop.*

Aan het bestuur van het Leeskabinet zal derhalve kennis worden gegeven, dat het bedoelde terrein niet kan worden afgestaan.

Niets verder te behandelen zijnde werd de zitting gesloten, zullende de volgende week geene vergadering gehouden worden uit hoofde van de vergadering der Provinciale Staten.

STATEN-GENERAAL.

Tweede Kamer.

Zitting van Donderdag 31 October.

Aan de orde is de voorzetting der beraadslagingen omtrent het ontwerp tot

regeling der zamenstelling en bevoegdheid van den Raad van State.

Art. 25 luidt aldus: „De Raad is bevoegd aan Ons voordragten te doen omtrent onderwerpen van wetgeving of bestuur, waaromtrent hij het doen van voorstellen aan de Staten-Generaal of het uitvaardigen van algemeene maatregelen van inwendig bestuur wenschelijk acht.”

De graaf *van Zuylen van Nyevelt* zegt dat dit beginsel niet nieuw is; dat het reeds in het ontwerp van 1857 was opgenomen, maar toen door de groote meerderheid werd afgekeurd. Men meende dat de Raad van State geen initiatief moest hebben tot voordragten nopens onderwerpen van wetgeving. Ofschoon het tegenwoordig Voorloopig Verslag geene bepaalde meening der meerderheid behelst, zoo worden toch daarin de gronden voor en tegen behoorlijk ontwikkeld. De Raad zal door dat initiatief ongemerkt op politiek terrein komen, en het middel kunnen vinden om een ministerie te overvleugelen. Gesteld dat de Minister zich met het voorstel van den Raad kan vereenigen, dan ware geene voordragt noodig, dan kon een stille wenk den Minister evenzeer op de noodzakelijke voordragt opmerkzaam maken. Maar als de Regering zich niet met de voordragt vereenigt, dan zal het wel spoedig bekend worden dat er zoodanige voordragt door den Raad is gedaan, maar afstuit op de Regering. In dat geval vreest hij wezenlijk voor eene botsing tusschen den Raad van State en de Regering, die schadelijk kon zijn voor de goede werking der ministeriële verantwoordelijkheid.

De heer *van Goltstein* zal over deze punten, die hij beaamt, niet uitwijden. Hij wil alleen uiteenzetten dat de bepaling niet wel in overeenstemming is met de voorschriften der Grondwet. De Koning brengt de voorstellen ter overweging bij den Raad van State, en deze geeft advies; het karakter van den Raad van State is geheel *lijdelijk*, adviserend. De Minister heeft wel bij eene vorige gelegenheid gezegd: gij moet niet letten op art. 72, maar op art. 71 der Grondwet, waarbij de gewone wetgever bij magte is de bevoegdheid van den Raad van State te regelen en dus ook niet alleen adviserende maar ook andere attributen toe te kennen. Spreker antwoordt dat men, bij de verklaring der wet, de verschillende bepalingen in onderling verband moet beschouwen, en dan wordt de regeling bij art. 71 beperkt door het karakter van den Raad in art. 72 aangewezen, en dat is adviserend, na door den Koning te zijn gevraagd. Opmerkelijk is het dat alle Fransche schrijvers datzelfde karakter aan den Raad van State in Frankrijk toekennen. Hij wijst o. a. op *Paillet*, *Dictionnaire Universel du droit Français*, waarin deze van den Raad zegt: il n'a aucune espèce d'initiative; il se borne à *répondre*.

Voor het overige gelooft spreker inderdaad dat het herscheppingswerk van den Raad van State reeds ver genoeg gegaan is; dat hij is geworden een bureau consultatif van de Ministerien, en dat men in plaats Raden des Konings, adviseurs van de Ministers heeft.

Hij beroept zich ook op het gezag van Hogendorp tot staving van het doel en het karakter van den Raad van State, door spreker uiteengezet. Overigens, meent hij, kan de afstemming van dit artikel geen nadeel aan de wet toebrengen; deze blijft toch in haar geheel.

De *Minister van Justitie* beantwoordt de beide sprekers. Wat betreft den strijd met de Grondwet, dien de heer van Goltstein bijna in elk artikel dezer voordragt ziet, eene beschouwing die hij schijnt niet te willen opgeven, zoo wordt beweerd dat art. 72 de eenige grondslag is tot regeling der bevoegdheid van den Raad van State. De Min. nu en anderen stellen er juist art. 71 tegenover, dat den gewonen wetgever vrijlaat, mits dat daarbij niet afgeweken worde van art. 72. Maar behalve de attributen van art. 72 kan de gewone wetgever nieuwe bevoegdheden aan den Raad van State toekennen. De Raad behoudt dus zijn l delijk karakter volgens art. 72, maar op het gebied van art. 71 is dit volstrekt geen vereischte. Reeds nu geeft de Raad van State meermalen beschouwingen aan de ministeriële departementen over noodzakelijke wettelijke voorzieningen. Reeds nu dus heeft de Raad van State niet dat lijdelijk karakter. Overigens blijft de Raad het adviserend karakter behouden, ook volgens art. 25. De Raad adviseert b. v. over de wenschelijkheid eener wettelijke regeling. De Regering beslist.

Er is gesproken van het gevaar dat de Raad daardoor op politiek terrein zou komen. De Min. verklaart dat dit geenszins de strekking is; de Raad oefent alleen toezigt uit op het gebied van wetgeving, omdat hij daarvoor bij uitnemendheid is geschikt. — Nopens het bezwaar dat er botsing zou kunnen ontstaan tusschen de Regering en den Raad van State, meent de Min. dat dit nu ook kan geschieden, als b. v. de Raad adviseert dat een door den Koning ingezonden voorstel niet moet ingediend worden. Bovendien kan hij die vrees voor botsing niet deelen. De betrekking tusschen den Raad van State en de Regering is niet bestemd om *naar buiten te werken*, maar ook dan kan er geen vrees voor botsing bestaan. Men zegt wel: het verhandelde zal toch naar buiten werken, het zal bekend worden. Maar ook dan ziet de Min. er geen kwaad in, zelfs al zou de Raad van State gelijk hebben. Wat zal er immers gebeuren? Dan zal er eene interpellatie in de Kamer plaats hebben, en de Regering zal in de gelegenheid zijn zich te verklaren, waarom zij eene wet of een maatregel van algemeen bestuur niet voordraagt, welke de Raad van State wel noodzakelijk acht. Welk gevaar bestaat daarin? Overigens zou het zeer te betreuren zijn als het artikel verviel, want dit artikel kan leiden om den Raad van State, zonder dien tot eene werkplaats van wetgeving te maken, toch een nuttig aandeel te geven aan de medewerking tot de wetgeving.

De heer *van Goltstein* begrijpt niet dat de Minister zich zoo verwondert, dat een Volksvertegenwoordiger zich vasthoudt aan de Grondwet. Z. i. is dat een natuurlijk verschijnsel. De vertegenwoordiger is *verpligt* den strijd voor den eerbied der Grondwet vol te houden; en het komt hem vreemd voor dat de Min. zoo luchtig over de voorschriften der Grondwet henenstapt, en om 't meeste nut uit de inzigten van den Raad van State te trekken, zich van die voorschriften heeft losgemaakt, en van den Raad van State gemaakt heeft een regelend en niet een adviserend collegie.

De heer *van Lynden* deelt in de bezwaren der vorige sprekers. De Minister zegt: waar belet de Grondwet om dergelijke bevoegdheid aan den Raad op te dragen. Maar dan vraagt hij: waar belet de Grondwet den Raad om voordragten te doen nopens decoratien of andere onderwerpen? Die redenering van het niet-beletten door de Grondwet gaat dus niet op. En wat betreft den strijd, die kan ontstaan wanneer de Minister zich niet vereenigt met voorstellen van den Raad, is de spreker het niet eens dat de strijd dezelfde zou zijn, wanneer de Raad zich niet zou vereenigen met voordragten der Ministers. De Minister zeide ook dat die strijd tusschen den Raad en de Regering alleen kan worden ontdekt door het uitlekken van hetgeen bij den Raad voorvalt. Dit is waar, maar wij leven in een tijd van openbaarheid, om niet te zeggen van indiscretie. En dan is het natuurlijk dat, wanneer een zoodanige strijd bij eenig lid der Kamer bekend wordt, de Regering daaromtrent zal worden geïnterpelleerd, waartoe dan ook, in het belang van den Staat, het regt bestaat. De spreker meent evenwel, dat in het bezwaar kan worden voorzien door het artikel aldus te wijzigen, dat de Raad niet zal doen *voordragten* omtrent onderwerpen van bestuur, maar dat aan den Raad de bevoegdheid wordt gegeven de aandacht des Konings te vestigen op onderwerpen van bestuur. Dan zal toch de door den Minister verlangde invloed van den Raad blijven bestaan.

De heer *van Bosse* is van oordeel dat juist dit artikel de hoofdgrondslag is van de gansche verandering van karakter, welke men den Raad bij dit ontwerp wil doen ondergaan; maar het is eene vèr uitstrekkende verandering, waarbij het politiek terrein noodwendig moet betreden worden. En dat zal in vele gevallen blijken, niet eens als het gevolg van indiscretie, want als het geheim niet is opgelegd, is ieder lid van den Raad van State bevoegd om het verschil, dat er tusschen de Regering en den Raad bestaat, openbaar te maken. Aan eenen Raad van State die als 't ware vooruit wil, wordt hier een zeer krachtig wapen gegeven, dat meer dan goed is voor de Regering. Overigens zal het politiek terrein stellig betreden worden. Men wees er toch op dat men juist in 1848 algemeen van oordeel was, dat te regt of te onregt de Raad van State op politiek terrein was getreden, zoodanig dat het nieuw bewind genoodzaakt was den vice-president van den Raad van State te ontslaan. Spreker wenscht botsing tusschen de Regering en den Raad van State te voorkomen, en wanneer de Raad nu toch reeds adviseert in dergelijke zaken, dan behoeft men het artikel niet.

De graaf *van Zuylen van Nyevelt* merkt tegenstrijdigheid bij den Minister op. In de stukken staat: de Regering wil niet dat de Raad van State op politiek terrein zal komen; en nu zegt de Minister dat hij er zulk groot gevaar niet in ziet, ingeval de Raad op politiek terrein zou treden.

De heer *Mackay* zegt dat deze questie het eenige punt is, dat door de meerderheid der Kamer is losgelaten. In het verslag der Kamer van 1857/58 werd deze zaak bestreden, op grond dat het was een ongevraagd voorstel, en toen heeft men duidelijk doen uitkomen, dat er toch nog veel gelegenheid voor den Raad zal bestaan om van zijn gevoelen te doen blijken. Bij het volgend ontwerp heeft de Regering de zaak weder volgehouden, en de meerderheid was toen ook van oordeel dat de bepaling niet noodig was. In het ontwerp van 1859/60 werd de bepaling weder opgenomen, maar daaromtrent is door de Kamer geen verslag uitgebragt. Eindelijk kwam dit ontwerp, en toen heeft de meerderheid zich in zoover met den Minister vereenigd, dat het advies van den Raad zou wezen een advies in stilte. Spr. blijft echter volhouden dat de noodzakelijkheid van een ongevraagd advies niet noodig is, en dat de Raad toch zijne meening zal kunnen doen kennen, zonder dat hem daartoe uitdrukkelijk bij deze wet de bevoegdheid werd gegeven.

De *Minister van Justitie* houdt nog nader zijne meening vol, dat de thans voorgestelde bevoegdheid van den Raad, niet vreemd is aan het karakter van den Raad, maar daarmede volkomen in harmonie, omdat de leden van den Raad geacht moeten worden volkomen op de hoogte te zijn om met de noodige zaakkennis te kunnen oordeelen. — En wat nu nog betreft de vrees van strijd tusschen de Regering en den Raad op politiek terrein, de Minister blijft volhouden, dat het is een misbruik maken van zijne positie door den Raad, wanneer het verschil van gevoelen bekend wordt. Maar bovendien wanneer het geldt een zoo gewigtig onderwerp, dat de strijd tusschen de Regering en den Raad aanleiding geeft tot parlementaire deliberatien, dan is dit onderwerp ook bekend zonder dat een advies van den Raad noodig is. — Men zegt ook dat het geven der bevoegdheid bij de wet niet noodig is, omdat de Raad die toch bezit. Maar de Minister antwoordt, dat het wel noodig is voor een Raad van State die zijne taak flaauw opvat. — Er kan hier ook geen sprake zijn van uitbreiding van magt, want de Raad zal alleen rapporteren dat er termen zijn zekere zaak bij de wet of bij maatregel van algemeen bestuur te regelen. Er zou ja uitbreiding van magt zijn, wanneer de Raad zich ging mengen in den politieken gang der zaken, maar dit is de strekking niet van dit artikel. Overigens bestrijdt de Minister de meening, dat de Raad zou worden een vierde magt in den Staat, en verklaart ten slotte zich met de voorgedragen wijziging door den heer van Lynden niet te kunnen vereenigen.

Het artikel wordt hierop in stemming gebragt en *aangenomen* met 36 tegen 22 stemmen.

Tegen de heeren: van Goltstein, van Voorthuysen, Idsenga, Meeussen, Begram, van Asch van Wijck, van Franck, van Bosse, Schimmelpenninck, van Foreest, Gevers Deynoot, de Raadt, Beeltsnijder, van Zuylen van Nyevelt, Lycklama, Kien, van Lynden, Mijer, Oomen, van Eck, Mackay en Elout.

Art. 26: „De afdeelingen van den Raad dienen de hoofden der ministeriële departementen, tot welke zij in betrekking staan, in zaken van bestuur of wetgeving, des gevraagd, van voorlichting."

De heer *Thorbecke* acht de woorden „*tot welke zij in betrekking staan*" te beperkend en zou wenschen die te doen vervallen; dan is het vragen van voorlichting aan eene andere afdeeling niet uitgesloten. Hij stelt dit voor als amendement.

De heer *Mackay* ondersteunt dit amendement zeer, waardoor de Ministers vrijheid erlangen om meer dan eene bepaalde afdeeling te hooren. Overigens heeft hij eenigzins bezwaar tegen de bewoordingen van het artikel, dat *dienen* van consideratie en advies vindt hij minder goed; het heeft te veel het karakter van raden-adviseurs. Hij zou liever lezen: lichten-*in*, enz.

De Minister van Justitie heeft geen bezwaar tegen de weglating der *woorden*, door den heer Thorbecke bedoeld, vooral niet na de aanneming van het beginsel der periodieke aftreding, ofschoon de Regering daar niet voor was. — Wat den heer Mackay betreft, zijne redactie drukt niets anders uit dan die van het artikel.

Art. 26 wordt daarop zonder stemming aangenomen.

Hierna komt in beraadslaging de TWEEDE AFDEELING: *van de regeling der werkzaamheden van den Raad.*

Art. 27 wordt zonder discussie aangenomen.

Art. 28 luidt aldus: „In alle gevallen, waarin de Raad moet worden gehoord, wordt de overweging aanhangig gemaakt door de hoofden der ministeriële departementen, krachtens telkens door Ons te verleenen magtiging."

De heer *Thorbecke* stelt voor om, in plaats van *moet worden gehoord*, te lezen *wordt gehoord.*

De Minister van Justitie kan zich met die wijziging niet vereenigen, want de strekking van dit artikel is geen andere dan om te waken tegen het verzuim van het hooren van den Raad, in alle gevallen waarin dit verpligtend is. In andere opzigten behoeft de overweging niet aanhangig gemaakt te worden door eenen Minister.

De heer *Thorbecke* antwoordt dat alle Koninklijke beschikkingen geschieden onder de verantwoordelijkheid van een Minister (art. 78 Grondwet), dus ook de beschikking om den Raad van State te hooren, niet alleen waar dit *verpligtend* is, maar overal waar de Koning den Raad wenscht te hooren.

De *Minister van Justitie* vraagt, of dan niet de verzending van een request aan den Minister om consideratie en advies eene beschikking is waartoe het contreseign wordt vereischt? Is dit dan ook niet eene Koninklijke boodschap bij de aanbieding van een wetsontwerp? Nooit is dit zoo begrepen; neen, alleen bij beschikkingen die naar buiten werken, wordt de medewerking van de Ministers vereischt.

De heer *Thorbecke* antwoordt dat de verzending van een adres geene beschikking is, en dat de mede-onderteekening van eene Koninklijke boodschap bij een wetsontwerp door de Ministers onnoodig is, vermits de onderteekening der Memorie van Toelichting daarvoor in de plaats treedt. Zoodra de Koning raad vraagt aan den Raad van State, valt die daad onder de ministeriële verantwoordelijkheid. Dat kan ook niet anders, want er zou anders misbruik kunnen ontstaan. Men zou den Raad van State kunnen hooren tegen den Minister of tegen ministeriele voordragten in. Is dat overeen te brengen met de ministeriële verantwoordelijkheid naar het constitutioneel Staatsregt?

De graaf *van Zuylen* acht het zeer moeijelijk met den heer Thorbecke te twisten over beginselen van constitutioneel Staatsregt; maar met bescheidenheid wil hij vragen of niet het criterium van eene *regeringsdaad* is, dat zij naar buiten werke? En dan wordt het contreseign gevorderd, maar anders is de Koning geheel vrij om met den Raad van State van gedachten te wisselen. Ook kon hij zich niet voorstellen dat misbruiken deswege kunnen blijken.

De heer *Thorbecke* merkt op dat het niet de vraag is of misbruiken kunnen blijken, maar wel of misbruiken kunnen gepleegd worden. Hij stelt dat, als de Koning omringd is, door zijn ministerie, d. i. zijn natuurlijken raad, eene andere raadgeving niet tusschen beiden mag komen. Hij handhaaft dus zijn amendement.

In omvrage gebragt wordt dit *aangenomen* met 44 tegen 16 stemmen. *Tegen* de heeren: Mackay, Elout, Slicher, Hoffman, van Asch van Wijck, de Brauw, Wintgens, van Franck, Schimmelpenninck, van Foreest, van Zuylen, van Lijcklama, Kien, van Lijnden, Mijer en de Voorzitter.

Bij art. 29 ontstaat eene woordenwisseling tusschen den heer Thorbecke en den Minister van Justitie. — Alinea 1 bepaalt: „Alvorens de Raad beraadslaagt en besluit over de onderwerpen bedoeld bij de artt. 21, 22 en 24, heeft een voorbereidend onderzoek plaats door de afdeeling, in betrekking staande tot het ministerieel departement, hetwelk de zaak aangaat", en bij de laatste alinea wordt gezegd: „In bijzondere gevallen kan met Onze magtiging, het voorbereidend onderzoek door den Raad worden opgedragen aan leden of Staatsraden in buitengewone dienst, niet behoorende tot de afdeeling die met het onderzoek zou zijn belast. Door dezen wordt gehandeld gelijk voor het onderzoek der afdeelingen is bepaald. — Nu wenscht de heer *Thorbecke*, in het belang van een goed voorbereidend onderzoek, niet alleen voor bijzondere omstandigheden, maar in het algemeen, vrij te laten om dit onderzoek ook door commissien te doen plaats hebben. De Raad kan dan oordeelen wat in een gegeven geval het meest verkieslijk zij. — *De Minister van Justitie* kan zich daarmede niet vereenigen. De regel moet zijn een afdeelings-onderzoek. Door hetgeen de heer Thorbecke wenscht, zou het beginsel van afdeelingen zeer verzwakt worden.

Art. 29 wordt hierop onveranderd *aangenomen.*

Art. 30. (Facultatieve beraadslaging van den Raad met het hoofd der ministeriële departementen.) — De heer *Thorbecke* verlangde de beraadslaging verpligtend te maken. Hij vreesde dat anders de Raad de mondelinge gedachtenwisseling met den Minister zou nalaten. Hij wilde dus de woorden: *zoodra hij dit noodig oordeelt*, doen vervangen door de woorden: *wanneer hij dit verlangt.*

De *Minister van Justitie* acht die wijziging onnoodig en meent dat de bepaling genoegzame zekerheid geeft dat, waar in het advies van den Raad voorstellen der Regering bestreden worden, het hooren van den Minister niet achterwege zal blijven. — De heer *Thorbecke* wijzigt nog nader zijn amendement, zoodat de 1ste alinea van art. 30 zou luiden: „De Raad beraadslaagt over de onderwerpen, bedoeld bij de artt. 21, 22 en 24, met het hoofd van het ministerieel departement, hetgeen de zaak aangaat, wanneer hij of dat hoofd dit verlangt." De tweede alinea van het artikel zou dan vervallen.

Dit amendement wordt *aangenomen* met 41 tegen 18 stemmen, en het artikel alzoo *goedgekeurd.*

Artt. 31-35 worden zonder beraadslaging *aangenomen.*

Art. 36 omschrijft den aard en de wijze van het debat over geschillen van bestuur. De heer *van Eck* wenschte meerdere waarborgen bij de oproeping van belanghebbenden. — De heer *Thorbecke* heeft menige aanmerking op den gang der behandeling van het geschil en wenscht eene meer eenvoudige regeling van de proces-voering. — De heer *Olivier* stelt als amendement voor om, ter vervanging van de eerste gedeelten van het artikel, te bepalen dat, wanneer geschillen van bestuur of andere aan 's Konings beslissing worden onderworpen, de belanghebbenden worden opgeroepen om ter secretarie van den Raad de memoriën of bewijsstukken die zij tot staving hunner bezwaren noodig achten, in te dienen binnen eenen door den vice-president in dier voege te bepalen termijn, dat de noodige tijd tot opmaking dier memorien aan de belanghebbenden niet ontbreke. — De *Minister*, van oordeel zijnde dat het bij de bepaling van dergelijke zaken van belang is dat nauwlettend worde toegezien op de redactie, stelt voor de discussie tot morgen te verdagen. — Dien overeenkomstig wordt besloten.

De commissie tot de verzoekschriften heeft daarna nog verslag uitgebragt over sommige in hare handen gestelde stukken.

Bekrachtiging van provinciale belastingen.

In de zitting van de Tweede Kamer der Staten-Generaal van 25 october jl. zijn aangeboden negen ontwerpen van wet tot bekrachtiging van provinciale belastingen. Hierbij was de volgende memorie van toelichting gevoegd:

„De provinciale belastingen door de Staten voorgedragen, voor welker heffing over 1862, of over dat jaar en de twee volgende jaren, bekrachtiging door de wet wordt gevraagd, zijn omschreven in den hierbij gevoegden staat. Die staat vermeldt tevens de provinciale belastingen over 1861 geheven.

„Worden de voorgestelde ontwerpen tot wetten verheven, dan zullen ten gevolge van deze en vroegere wetten, waarbij de heffing van provinciale belastingen reeds is bekrachtigd, de opcenten op de grond- en personele belasting over 1862 in alle provincien, behalve Noordbrabant, Zuidholland en Friesland, tot gelijk bedrag als over het loopende jaar geheven worden.

„In Noordbrabant zullen de opcenten op de grondbelasting met drie en een halven, en op de personele belasting met twee verhoogd worden. In Zuidholland zal het getal opcenten op de grondbelasting met twee verhoogd worden. In Zuidholland zal het getal opcenten op de grondbelasting een en een halven en op de personele belasting een minder bedragen. De opcenten in Friesland zullen met een op de grondbelasting en met een halven op de personele belasting vermeerderd worden.

„Waar de heffing der opcenten tot gelijk bedrag als over het loopende jaar of tot minder bedrag wordt voorgedragen, schijnt tegen de bekrachtiging daarvan geen bezwaar te kunnen bestaan.

„De verhooging, voor Noordbrabant en Friesland aangevraagd, schijnt almede aan geene bedenking onderhevig.

„Naar mate in Noordbrabant meer wegen geheel of gedeeltelijk ten haren laste worden aangelegd, klimt ook het cijfer der kosten van onderhoud der wegen. Vooral daardoor en door de meerdere uitgaven, die de provincie ten behoeve van het lager onderwijs ingevolge art. 36 der wet van den 13 augustus 1857 (Staatsblad n°. 103) zal te doen hebben, is de voorgestelde verhooging der opcenten noodig geworden.

„De geringe verhooging der opcenten in Friesland is bestemd om, zoo als in den considerans van het daartoe betrekkelijk wetsontwerp blijkt, uitgaven te dekken, die in het belang der provincie allezins noodig of nuttig zijn te achten.

„Overeenkomstig de bepalingen van art. 116 der provinciale wet, zijn in de wetsontwerpen de uitgaven aangewezen, die, voor zooveel zij niet uit andere inkomsten te dekken zijn, uit de opbrengst der voorgedragen opcenten moeten bestreden worden.

De Minister van Binnenl. Zaken,

S. VAN HEEMSTRA."

Het wetsontwerp tot

Verhooging der begrooting voor het Fonds, voortspruitende uit koopprijzen van Domeinen voor het dienstjaar 1860,

houdt het volgend eenig artikel in:

„De begrooting voor het fonds, voortspruitende uit koopprijzen van domeinen, voor de dienst 1860, vastgesteld bij art. 1 der wet van den 15 augustus (Staatsblad n.° 39), wordt aangevuld met een artikel C, onder de benaming van: toevoeging aan de middelen, bij de wet van den 26 december 1859 (Staatsblad n.° 150) bestemd tot goedmaking der uitgaven, begrepen in de Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1860; welk artikel wordt vastgesteld op *f* 200,000. Het totaal dier begrooting wordt daardoor gebragt op *f* 286,791.70."

Opheffing van het collatieregt, voor zoover het aan den Staat behoort.

De Regering heeft hare Memorie van Beantwoording over dit wetsontwerp ingezonden. Zij geeft daarin te kennen dat zij met veel belangstelling uit het Voorloopig Verslag op dat wetsontwerp heeft opgemerkt, dat door de groote meerderheid der leden, die aan het onderzoek in de afdeelingen hebben deel genomen, het wetsvoorstel met genoegen is ontvangen.

§ 1. Ook bij de Regering heeft zich de vraag voorgedaan, of niet de opheffing der tegenwoordig bedoelde collatieregten bij besluit zou kunnen plaats vinden. De Regering erkent gaarne het gewigt van vele beschouwingen, die bij sommige leden tot bevestigende beantwoording dezer vraag aanleiding gaven, doch blijft der meening toegedaan, dat de tusschenkomst van den wetgever voor het opheffen van het thans bedoelde collatieregt wenschelijk en gepast is. Behalve toch dat eene wet meerdere waarborgen dan een besluit aanbiedt tegen een terugkomen op de genomen beslissing, hecht ook de Regering aan de overweging, dat het Koninklijk besluit van 26 maart 1814, als vóór de invoering der Grondwet van 1814 genomen, met eene wet kan worden gelijk gesteld, en dat derhalve, voor zoover dat besluit ook geacht kan worden op de Staatscollatien te slaan, de intrekking daarvan bij de wet voegzamer is. Ofschoon voorts wordt toegestemd, dat het thans bedoelde regt niet overeen stemt met de kerkelijke vrijheid, bij de Grondwet gehuldigd, kan men echter niet toegeven dat de stelling buiten gegronden twijfel is, dat de collatieregten voorlang onherroepelijk zouden zijn te niet gegaan; het blijft toch eene betwiste vraag, of het collatieregt begrepen is onder de regten, bij de Staatsregeling van 1798 zonder vergoeding opgeheven. Daarenboven heeft geene uitdrukkelijke afschaffing van dit regt plaats gevonden, dan alleen in de publicatie van het provinciaal bestuur in Holland van 6 october 1797, en worden in 1806, 1808 en 1809 voorbeelden gevonden van uitoefening van dat regt ook door den Koning van Holland, terwijl zelfs gedurende de Fransche overheersching op enkele plaatsen blijken van uitoefening van dit regt worden aangetroffen. De Regering blijft alzoo van meening, dat de toestemming der Vertegenwoordiging tot de opheffing van dit regt wenschelijk en gepast is; alleen toch de Wetgevende Magt is bevoegd afstand of opheffing van regten uit te spreken, die, al zijn zij zelfs betwistbaar, aan den Staat behooren, immers door den Staat worden uitgeoefend.

§ 2. Ook in de Memorie van Toelichting is de wenschelijkheid der opheffing van de particuliere collatien uitgesproken. Men meende echter dat men zich aanvankelijk moest bepalen tot het opheffen der thans bedoelde, en zoo doende de opheffing der particuliere collatien voor te bereiden. Bij het Staatscollatieregt doet de Regering afstand van regten, die zij, volgens de grondwettige verhouding van Staat en Kerk, niet meer mag uitoefenen. Bij particuliere collatien is de opheffing aan eigenaardige bezwaren verbonden. In de particuliere collatien toch zijn regten en belangen van particuliere personen betrokken, waarbij de vraag kan rijzen in hoeverre de Staat een particulier regt mag afschaffen, dat welligt eene kerkelijke gemeente wenscht in stand te houden, en of die afschaffing al dan niet met schadeloosstelling, zoo daartoe termen zijn, behoort gepaard te gaan. Ook verschillen de regten van floreenpligtigen, eigengeërfden en goedsheeren, ofschoon onder den algemeenen naam van collatieregten begrepen, in aard en oorsprong aanmerkelijk van de gewone collatien. Inmiddels houdt zich de Regering overtuigd, dat reeds door de aanneming van dit wetsontwerp der Kerk eene belangrijke schrede op den weg van zelfstandigheid en vrijheid zal zijn vooruitgegaan. Enkele leden hebben het wenschelijk geacht dat de Regering hare beschouwingen omtrent den aard en den tegenwoordigen regtstoestand der particuliere collatien, en de middelen om daaromtrent tot eene afdoende voorziening te komen, nader deed kennen, en daarbij werd de vraag in aanmerking gebragt, of het 4de der additionele artikelen van de tegenwoordige Grondwet, waarbij de heerlijke regten betreffende de voordragt of aanstelling van personen tot openbare betrekkingen zijn afgeschaft, niet moest geacht worden ook op de collatien te slaan. Hoezeer de Regering volkomen genegen is, deze vragen nu reeds te beantwoorden, mag echter de bedenking niet worden teruggehouden, dat bij niet onbelangrijk verschil van meening, zoo in 1848, als bij de beraadslagingen in december 1860 gebleken, de ontwikkeling der gevoelens te dezen aanzien ligtelijk tot een veld van beschouwingen zoude voeren, die, hoe belangrijk op zich zelve, evenwel meer eigenlijk bij de behandeling der particuliere collatien dan bij het tegenwoordig wetsontwerp to pas komen. De Regering zou daarbij nog kunnen verwijzen naar een menigte regterlijke beslissingen, deze regten betreffende, als van het hof van Groningen, 23 mei 18.. (Weekblad van het Regt n°. 407), Hoogen Raad, .. december 1843 (Weekblad n°. 459), regtbank Rotterdam, 23 junij 1845 (Weekblad n°. 629), hof van Zuidholland, 12 mei 1847 (Weekblad n°. 893), hof van Drenthe, 17 maart 1849 (Weekblad n°. 10.. 1068), Hoogen Raad, 20 april 1849 (Weekblad n°. 1034), regtbank te Appingadam, 30 junij 18.. (Weekblad n°. 2087). Daarenboven zoude een treden in meerdere bijzonderheden, in den tegenwoordigen staat van zaken, welligt ongunstigen invloed kunnen uitoefenen op den geuiten wensch, dat het voorbeeld, door den Staat gegeven, op de particuliere collatoren gunstig zou werken, en daarenboven den verderen loop der zaak praejudiciëren. Men gelooft daarom het wenschelijk te moeten achten, de beantwoording der thans bedoelde vragen tot latere gelegenheid te verschuiven, en de middelen, om tot eene gewenschte afdoende voorziening ten opzigte der particuliere collatien te geraken, voor alsnog aan het onderzoek en de overweging der Regering over te laten. De ondergeteekende moet hierbij de opmerking voegen, dat het besluit van den Souvereinen Vorst, van .. februarij 1815 (*Staatsblad* n°. 10), bereids bij Koninklijk besluit van 24 januarij 1850 (*Staatsblad* n°. 2) is ingetrokken en buiten werking gesteld. De vraag, of de uitoefening der vroeger wederregtelijk afgescheiden collatieregten zou kunnen worden be.., hangt geheel af van de beslissing omtrent den aard van dat regt. Ook juist om den aard van dit regt valt het zeer te betwijfelen, of het besluit van 18.. wel het doel heeft kunnen bereiken, hetwelk daarmede beoogd was.

§ 3. Ten aanzien van den door eenige leden geuiten wensch omtrent het overleggen van eene lijst van die kerkelijke gemeenten of predikantsplaatsen, welker vervulling tot nu toe van Regeringswege invloed kon worden uitgeoefend, bestaat alleen zooverre bezwaar, dat welligt voor alsnog omtrent zeer enkele gemeenten zou kunnen worden betwijfeld, of ook deze onder de gemeenten, waar thans van Staatswege het collatieregt wordt uitgeoefend, be..pen zijn. Het wordt wenschelijk geacht, de onzekerheid hieromtrent liever bij eventuële vacature te doen beslissen. Volgens aanteekeningen bij dit departement bedraagt het getal gemeenten, die thans vrij beroep zouden erlangen, 124. Behalve deze oefende de Staat nog in 13 gemeenten niet het volle collatieregt uit. Deze laatste zijn Gellicum c. a., 's Gravesande, Ham en Fransum, Hoogeveen, Loosduinen, Lopikerkapel, Meppel, Monster, Naaldwijk, Otto.. c. a., Scheveningen, Terheyde (Zuidholland) en .. helminadorp. Het is duidelijk, dat uit de aanneming der tegenwoordige wet volgt, dat in zoodanige gevallen het regt tot beroeping voor dat deel, hetwelk tot nu aan den Staat geacht werd te behooren, terugkeert tot de kerkelijke gemeente. Aan uitbreiding van thans door particuliere collatoren uitgeoefende bevoegdheid valt in geen geval te denken.

§ 4. De Regering vermeent door daden te hebben getoond, te willen wegruimen wat in aangelegenheden der Hervormde Kerk niet alleen, maar ook die van andere kerkgenootschappen, strijdig met de grondwettige verhouding tusschen Kerk en Staat achten zij. Zij kan ten overvloede nog herinneren hare bedoelingen, te dien aanzien kenbaar gemaakt met betrekking tot de Israëliten. Voorts, de van het departement uitgegane voorbereidende maatregelen tot herziening der provincialen reglementen op de administratie der kerkelijke-fondsen van het Hervormd kerkgenootschap, waarmede men in verband wenscht te brengen eene herziening van de met deze aangelegenheid in verband staande besluiten en verordeningen. Ook ten aanzien van de opmerking in het Voorloopig Verslag, omtrent handopening en approbatie bij het beroep van predikanten, is het den ondergeteekende aangenaam te kunnen verklaren, dat maatregelen waren genomen, waardoor binnen zeer kort tijdsverloop die uitdrukkingen door andere zullen worden vervangen. De deelneming van Regeringswege aan kerkvergaderingen is tegenwoordig zeer gering, en beperkt zich tot de bevoegdheid tot het bijwonen der synoden en synodale commissien, van welke bevoegdheid genoegzaam alleen gebruik wordt gemaakt bij de opening en sluiting der zittingen, en in elk geval veeleer als een blijk van belangstelling en ter voldoening aan de deswege ontvangen uitnoodiging is aan te merken, dan dat er zou kunnen worden gedacht aan de bemoeijingen der voormalige commissarissen-politiek. Ook de reserves, waaronder bij Koninklijk besluit van 23 .. 1852 het algemeene reglement voor de Hervormde Kerk is goedgekeurd, zijn de aandacht der Regering niet ontgaan. In verband met hare ernstige pogingen om de zelfstandigheid der kerk overeenkomstig de verhouding tot den Staat te handhaven, zal zij de intrekking of wijziging van die reserves, voor zoo verre daartoe termen bestaan, bevorderen, zonder daarom de verpligtingen omtrent het Staatstoezigt uit het oog te verliezen.

Met betrekking tot het tweede lid van het artikel wordt door de Regering nog opgemerkt, dat de bedoeling is, door deze wet in te trekken alle te dezer zake betrekkelijke verordeningen, en alzoo, behalve de bereids genoemde besluiten van 1814 en 18.., voor zoo verre deze op het regt van collatie van Staatswege uitgeoefend van toepassing zijn, al verordeningen, waarbij het collatieregt is voorbehouden, bij gelegenheid van het toekennen van tractement aan nieuwe kerkelijke gemeente.

Het wetsontwerp is thans aldus gewijzigd:

„Alzoo Wij in overweging hebben genomen dat de voortdurende uitoefening van het collatieregt van wege den Staat niet is overeen te brengen met de grondwettige verhouding van Kerk en Staat,

„Zoo is het, dat Wij, enz.

Eenig artikel. Het regt van collatie, gelijk het van Staatswege in sommige gemeenten der Nederlandsche Hervormde Kerk tot dusver is uitgeoefend, wordt opgeheven.

De daartoe betrekkelijke verordeningen worden ingetrokken.

De Commissie van Rapporteurs voor het ontwerp van wet tot opheffing van het collatieregt, voor zoover het aan den Staat behoort, heeft, na kennis genomen te ebben van de Memorie van Beantwoording, door de Regering ingezonden, geen nader onderzoek dezer zake in de afdeelingen der Kamer noodig geoordeeld. Tevens heeft zij gemeend, zich van het uitbrengen van een eigen oordeel omtrent de punten in de gewisselde stukken behandeld, te kunnen onthouden.

De dag der beraadslaging over dit wetsontwerp zal nader worden bepaald.

Gedrukt en uitgegeven bij

G. en C. A. van Reyn,

te Rotterdam.